

372.1146

ก358๓

Y.3

ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศ ภายในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

กอบกุล ไชยพันธุ์

12.7 ก.ย. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*Donuei Chinnakorn*.....ประธาน
(ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)
.....*สัพพช พินนพร*.....กรรมการ
(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

คณะกรรมการสอบ

.....*Donuei Chinnakorn*.....ประธาน
(ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)
.....*สัพพช พินนพร*.....กรรมการ
(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)
.....*สุภา ทัพสุวรรณ*.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.สุภา ทัพสุวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*Dr. Poom*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ๙ เดือน.....*145104*.....พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ โดยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
สมหมาย รอดโพธิ์ทอง ประธานกรรมการ อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพณิชย์ กรรมการ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภา ทักษสุวรรณ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ
ตรวจ ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญานิพนธ์สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์จรัส นองมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์
อาจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช อาจารย์ปราณี ไชยรังษุรักษ์ และอาจารย์ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน
ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูอาจารย์โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และขอขอบคุณสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ได้ให้การสนับสนุนในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณแม่ ที่ให้
การศึกษาขั้นต้นสำหรับเป็นพื้นฐานการศึกษาในระดับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต และให้ความ
ช่วยเหลือเป็นกำลังใจในการศึกษา ตลอดจนการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้จนเป็นผลสำเร็จ

กอบกุล ไชยพันธุ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ความหมายของการนิเทศการศึกษา	7
	ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	9
	ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา	10
	หลักการนิเทศการศึกษา	12
	ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	15
	ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	16
	ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน	17
	องค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียน	20
	บุคลากรในการนิเทศภายในโรงเรียน	20
	กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน	21
	รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน	21
	คุณลักษณะของผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน	22
	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน	24

การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
สมมติฐานของการวิจัย	50
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	52
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การจัดกระทำกับข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ลักษณะทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	94
สมมติฐานของการศึกษา	94
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	94
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	94

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล	95
การวิเคราะห์ข้อมูล	95
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
อภิปรายผลการศึกษา	98
ข้อเสนอแนะทั่วไป	112
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	112
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	122
ประวัติย่อของผู้วิจัย	131

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบ	52
2 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	54
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง	55
4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร	55
5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิทางการศึกษาของครู	56
6 ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็นรายด้าน	61
7 ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายใน โรงเรียนประเภทงานหลัก จำแนกเป็นรายข้อ	63
8 ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายใน โรงเรียนประเภทงานสนับสนุน จำแนกเป็นรายข้อ	66
9 ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนประเภท กิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	69
10 ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน จำแนกเป็นรายข้อ	71

11	ความต้องการของผู้บริหารของครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ จานแนกเป็นรายข้อ	73
12	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ใน การบริหารต่างกัน จานแนกเป็นรายด้าน	76
13	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับ ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน จานแนกเป็นรายข้อ	77
14	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุน ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน จานแนกเป็นรายข้อ	79
15	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ใน การบริหารต่างกัน จานแนกเป็นรายข้อ	81
16	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ของผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน จานแนกเป็นรายข้อ	82

17	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ในการบริหารต่างกัน จำนวนเป็นรายข้อ	83
18	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน จำนวนเป็นรายข้อ	85
19	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศ ภายในโรงเรียนประเภทงานหลักของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน จำนวนเป็นรายข้อ	86
20	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศ ภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน จำนวนเป็นรายข้อ	88
21	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศ ภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ ของครูที่มีวุฒิ ทางการศึกษาต่างกัน จำนวนเป็นรายข้อ	90
22	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรม การนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับ การนิเทศทำร่วมกัน ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน จำนวนเป็นรายข้อ	91

23	เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศ ภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ ของครูที่มีวุฒิ ทางการศึกษาต่างกัน จำแนกเป็นรายข้อ	92
----	---	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเอกชนนั้น มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของประเทศ สามารถแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐบาลได้เป็นจำนวนมาก ทั้งในด้านจำนวนนักเรียนและงบประมาณ (รุ่ง แก้วแดง, 2532 : 4)

โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาเบื้องต้นแก่เยาวชนที่อยู่ในวัยการศึกษาภาคบังคับ โดยจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐ ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน และการรับรองมาตรฐาน (สนอง ศิริกุลวัฒนา, 2535 : 11) ในปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศจำนวน 1,432 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 440 โรงเรียน โรงเรียนเหล่านี้มีคุณภาพแตกต่างกันไป โรงเรียนเอกชนจำนวนหนึ่งเป็นโรงเรียนชั้นดีเป็นที่นิยมของประชาชน เป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนของรัฐได้ ในขณะที่ยังมีโรงเรียนเอกชนอีกจำนวนมากที่คุณภาพยังไม่ถึงเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อเทียบกับโรงเรียนของรัฐโดยทั่วไป (วิชัย ไพบ่วงศ์, 2534 : 12) จากสถิติโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2534 มีโรงเรียนเอกชนจำนวน 40 โรงเรียน ต้องเลิกกิจการ (แผนกสถิติสำนักงานการศึกษาเอกชน, 2535) สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ การบริหารโรงเรียนที่ขาดประสิทธิภาพ ทำให้จำนวนนักเรียนลดลงและต้องเลิกกิจการในที่สุด ปัญหาเรื่องการขาดประสิทธิภาพของโรงเรียนนั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนควรหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน เพื่อให้ได้รับความนิยมนักเรียนและผู้ปกครองและเพื่อเตรียมพร้อมให้ได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเอกชน ซึ่งคณะกรรมการรับรองมาตรฐานโรงเรียนเอกชนจะมีการรับรองมาตรฐานของโรงเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นไป สำหรับการพัฒนา

ปรับปรุงโรงเรียนเอกชนนั้น หลักการเบื้องต้น ก็คือ โรงเรียนจะต้องพัฒนาตนเองด้วยการกำหนด
สิ่งที่โรงเรียนต้องการบรรลุผล วางแผน ค่าใช้จ่าย และประเมินผลตนเองอย่างต่อเนื่อง
รวมทั้งใช้ผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น (คณะกรรมการการศึกษา
เอกชน. 2533 : 49)

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวต้องอาศัยการนิเทศอย่างเป็นระบบ เนื่องจาก
การนิเทศเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ โดยมีจุดมุ่งหมาย
เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเอง ถ้าเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนก็ต้องการให้ผู้รับการนิเทศ
ได้พัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพทางการสอนของครู
เพิ่มขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นผลจากการอบรมสั่งสอนของครูก็สูงขึ้น ครูมี
ทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน มีความพึงพอใจที่จะกระทำหน้าที่ของตนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป (จารีรส
นงนอม. 2532 : 28 - 29)

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร
และครู ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาความต้องการใน 2 ประเด็น ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการ
จัดการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการ
นิเทศภายในโรงเรียน การศึกษาความต้องการดังกล่าวจะใช้เป็นแนวทางในการจัดการนิเทศ
ภายในโรงเรียนให้ตรงกับความต้องการของผู้บริหารและครู ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือ
ร่วมใจที่จะพัฒนา และสนับสนุนให้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน เพื่อพัฒนาคุณภาพ
และมาตรฐานของโรงเรียนเอกชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศ
ภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร
โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร

3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการ ในการจัดนิเทศภายในโรงเรียนของครูโรงเรียน เอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบความต้องการด้านการนิเทศภายในโรงเรียนของ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร อันจะเป็นแนวทาง ในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน เพื่อพัฒนาการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เจ้าหน้าที่นิเทศการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการนิเทศ การศึกษาเพื่อส่งเสริมโรงเรียนเอกชนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการ นิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน คือ

1.1 ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน

1.2 การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน เอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2536 จำนวน 440 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 440 คน ครูจำนวน 9,604 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 10,044 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูใน โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2536 ที่ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 85 คน ครูจำนวน 290 คน รวม กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 375 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ตำแหน่ง ได้แก่

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครู

3.1.2 ประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่

3.1.2.1 5 ปีขึ้นไป

3.1.2.2 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.3 วุฒิต่างการศึกษาของครู ได้แก่

3.1.3.1 ปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.3.2 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการของผู้บริหารและครู ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 2 ด้าน คือ

3.2.1 ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน

3.2.2 การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยผู้นิเทศให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาหารือ ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูอันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนมีคุณภาพสูงขึ้น

3. ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความประสงค์ของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาที่ต้องการจะให้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เฉพาะในด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

4. ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ขอบข่ายหรือประเภทของงานภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารและครูจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบมี 2 ประเภท คือ

4.1 งานหลัก ได้แก่ งานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

4.2 งานสนับสนุน ได้แก่ งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานความสัมพันธ์กับชุมชน

5. กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง วิธีการในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดความรู้ความสามารถแก่ครูในโรงเรียน กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

5.1 กิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การสังเกต เป็นต้น

5.2 กิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ได้แก่ การประชุม การอภิปราย

5.3 กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ ได้แก่ การอ่าน การไปทัศนศึกษา การเยี่ยมเยียน เป็นต้น

6. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

7. ครู หมายถึง ผู้ที่ได้รับการบรรจุให้สอนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีระยะเวลาติดต่อกันตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

8. โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ และเปิดทำการสอนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

9. ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการบริหารงานในโรงเรียนเอกชนระดับ
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน

10. วุฒิทางการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนระดับ
ประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมาย ความมุ่งหมาย ความจำเป็น และหลักการของการนิเทศการศึกษา
2. ความหมาย ความมุ่งหมาย และความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน
3. องค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.1 บุคลากรในการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.2 กระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.3 รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.4 คุณลักษณะของผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.5 ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.6 การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การพัฒนาการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษา ครูที่มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการอบรมเป็นอย่างดี จะช่วยให้งานการศึกษามุ่งผลสำเร็จ ดังนั้นการปรับปรุงประสิทธิภาพของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ วิธีการที่จะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของครู ก็คือ การนิเทศการศึกษา สำหรับความหมายของการนิเทศการศึกษา ได้มีนักการศึกษากล่าวไว้หลายลักษณะดังนี้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 225) ให้ความหมายของ การนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง ความพยายามที่จะช่วยให้การเรียนการสอนพัฒนาไปในแนวทางที่ดีไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ จากผู้เชี่ยวชาญการสอน ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน หรือหัวหน้าสายวิชาก็ตาม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารและผู้นิเทศ ให้การช่วยเหลือแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศ โดยการใช้สื่อ เครื่องมือ และวิธีการที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติงาน ในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จารีล นองมาก (2532 : 27) กล่าวว่า การนิเทศ หมายถึง การให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาหารือ ช่วยฝึกเตรียมการดำเนินงาน ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ตลอดจน การจัดการ และควบคุมเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 : 1) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับการนิเทศสามารถพัฒนาพฤติกรรมการสอนและ งานการเรียนการสอนของตนได้ดีขึ้น ซึ่งจะมีผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นที่สุดในที่สุด

วิลส์ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2529 : 139 ; อ้างอิงมาจาก Wiles. 1967) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมการบริหารที่ช่วยให้ครูทำงานในหน้าที่ของตนได้ดีขึ้น การนิเทศประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหลาย ที่จะปรับปรุงการสอน เช่น การอบรมครู การพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมดังกล่าวจะช่วยในการสร้างขวัญกำลังใจและมนุษยสัมพันธ์

กลิคค์แมน (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2531 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Glickman. 1981) ให้ทัศนะถึงความหมาย ของการนิเทศการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปว่า เป็นความคิดที่เกี่ยวกับเรื่องของงาน และพันธกิจที่เกี่ยวข้องและช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน

จากความหมายข้างต้น พอสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้อง กับการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารและครู รวมทั้งบุคลากร ทางการศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ในการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น จำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายในการทำงาน เพราะจุดมุ่งหมายเปรียบเสมือนเข็มทิศในการนำทาง ซึ่งจะช่วยให้งานนิเทศการศึกษามุ่งสู่ผล นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

พนัส หันนาคินส์ (2526 : 148) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือแนะนำ

อุทัย บุตุประเสริฐ และชโลมกิจ ภิณการวัฒน์ (2528 : 3 - 4) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศว่าเป็นไปเพื่อ

1. ให้ได้ผลงานดี มีคุณภาพสูง
2. พัฒนางาน
3. พัฒนาคน
4. ประสานงานและประสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง
5. สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

✓ สังค์ อุทรานันท์ (2530 : 12) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ

4 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาคน คือ การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงาน ร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น
2. เพื่อพัฒนางาน คือ การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนของครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุนี้การนิเทศที่ดีขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนางาน ซึ่งได้แก่ งานการสอนให้ดีขึ้นนั่นเอง
3. เพื่อสร้างประสานสัมพันธ์ คือ การนิเทศการศึกษาจะสร้างผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตาม ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือคอยจับผิด
4. เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ คือ การนิเทศการศึกษาสร้างขวัญ และกำลังใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้ทำการสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว การนิเทศการศึกษาก็คงจะประสบผลสำเร็จได้ยาก

✓ การนิเทศการศึกษาที่ดี ต้องมีจุดมุ่งหมายทั้ง 4 ประการ ดังกล่าวข้างต้น จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ หากขาดจุดมุ่งหมายใดจุดมุ่งหมายหนึ่ง จะทำให้การนิเทศการศึกษาประสบความสำเร็จไม่ได้

บริกส์ และจัสต์แมน (เอกชัย กี่สัพพันธ์, 2527 : 225 ; อ้างอิงมาจาก Briggs and Justman, 1952) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่ามี 4 ประการ คือ

1. เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ
2. เพื่อส่งเสริมความเจริญของงานของครู
3. เพื่อปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น
4. เพื่อส่งเสริมและแนะนำครู และสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กล่าวโดยสรุปแล้ว การนิเทศการศึกษา มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาครูให้มีความสามารถในการสอน พัฒนาตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหารโรงเรียน โดยการร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน ตลอดจนให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

จากนิยามความหมาย ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา และจากความเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งเทคโนโลยีทางการศึกษา ทำให้มองเห็นว่าการนิเทศการศึกษา มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังที่นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

กิตติมา บริคดีลล (2529 : 390) ได้สรุปความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ เพราะการศึกษาคือเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน

2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความจริงของงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับ การฝึกฝนอาชีพครูมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูก็จะต้องปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ ในขณะทำงาน ในสถานการณ์จริง

3. การนิเทศการศึกษาสามารถลดภาระของครูในกรณีช่วยเหลือครูในการเตรียม การสอน

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์และจากการอภิปราย จากการค้นพบของการวิจัยสถานการณ์ ต่าง ๆ ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นับว่ามีความจำเป็นที่ครูผู้สอนควรจะได้รับทราบอยู่เสมอ ซึ่งการนิเทศการศึกษา สามารถให้บริการแก่ครูในเรื่องดังกล่าว ได้

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการเสริมสร้างครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาชีพ แบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถให้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์และสามารถ รวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการนิเทศการศึกษา ให้ช่วยกันพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า ยิ่ง ๆ ขึ้น

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 7) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาว่า

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศึกษาในเทศก ต้องทำตัวเป็นตัวแทนการ เปลี่ยนแปลง ในการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา โดยการทำงานร่วมกับครูอาจารย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ

2. การผลิตครู สถาบันผลิตครู ผลิตครูไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำอย่างไรจึงจะผลิต ครูให้มีประสิทธิภาพ เพราะการผลิตครูนั้น เมื่อไปทำงานในสถานศึกษา จะต้องมีการฝึกอบรม ประจำการ อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. มาตรฐานการศึกษา ในการรักษามาตรฐานของการศึกษานั้น ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้มาทำงาน และช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการสอนประจำให้มีความคิดกว้างไกล ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ชาตชัย อาจินสมาจาร (ม.ป.ป. : 8 - 9) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการ นิเทศการศึกษา ไว้มีหลายลักษณะดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน เพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล รวมทั้งการศึกษา ได้ขยายตัว ไปอย่างมากด้วย
2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนอย่างดีแล้วก็ตาม ก็ยังจะต้องมีการปรับปรุง การฝึกฝนอยู่เสมอ ในขณะทำงานตามสถานการณ์ที่จริง
3. การนิเทศการศึกษาสามารถลดภาระของครูในกรณีช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ
5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย สามารถให้ประโยชน์ทางสร้างสรรค์และสามารถรวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด้วย

จากความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ตามทัศนะของนักการศึกษาหลายท่าน พอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจาก สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม วิวัฒนาการทางการศึกษารวมทั้งจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

หลักการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีหลักการ ที่ใช้ยึดถือในการปฏิบัติการนิเทศตามทัศนะของนักการศึกษาหลายท่าน ดังนี้

บารี่ มณีศรี (2524 : 31 - 33) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาได้ประสบผลสำเร็จในการช่วยครู นักเรียน และโรงเรียน ให้เป็นครู นักเรียน และโรงเรียนที่มีคุณภาพดังนี้

1. การนิเทศต้องเป็นการช่วยกระตุ้นเตือน ประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูโดยทั่วไป อาทิ มีการอบรมด้านอาชีพ เพื่อให้ครูทราบหลักวิธีสอนทั่วไป เทคนิควิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ การใช้วัสดุอุปกรณ์ เจตคติในการทำงาน การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ครูนำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น

2. การนิเทศ ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย ผู้บริหารจะต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ครูอิสระ ให้ใช้ความสามารถเพื่อปรับปรุงการเรียนของเด็กให้ดีขึ้น กระตุ้นให้มีความคิดริเริ่ม

3. การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริม สร้างสรรค์ ควรหลีกเลี่ยงการบังคับ การปฏิบัติที่ไม่เชื่อตรง (Cajoling) การกะประเมิณค่า เข้มงวดตรวจตรา จัดมาตรฐาน และพิธีรีตอง ควรสร้างบรรยากาศให้ครูได้คิดพยายามทำงานแบบใหม่ ๆ ปลอ่ยกให้ครูได้คิดสร้างสรรค์ ตามสติปัญญาของแต่ละคน

4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน การนิเทศจะต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาของการใช้หลักสูตร การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ การใช้แหล่งทรัพยากร ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

5. การนิเทศ คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ ผู้นิเทศต้องยอมรับนับถือบุคคลอื่น เห็นอกเห็นใจคนอื่น หาโอกาสให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อสร้างมิตรไมตรีกับคนอื่น

6. การนิเทศจะต้องมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ เพราะการที่ครูมีขวัญกำลังใจดี ย่อมทำให้การสอนดีตามไปด้วย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็ขึ้นอยู่กับขวัญของครูที่ให้อำนาจและกำลังใจของครูดี การเรียนของเด็กจะดีตามไปด้วยเช่นกัน

7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะขจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนและชุมชน การนิเทศจะต้องศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน มีการใช้ทรัพยากรจากชุมชนให้เกิดประโยชน์ ร่วมมือกับผู้นำชุมชนหรือผู้ทรงคุณวุฒิให้มีโอกาสเข้าร่วมวางแผนปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน

รัชนี วิเศษสังข์ (2533 : 47) ได้กล่าวถึง หลักการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. กิจกรรม/งาน/โครงการ/หรือ นวัตกรรม ต้องมาจากความต้องการของครู มิใช่จากการสั่งการ

2. เน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย

3. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. เป็นการทำงานที่มีขั้นตอนเป็นระบบ ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา และวางแผน

ในการทำงาน

5. มุ่งสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มิใช่การจับผิดหรือ

ควบคุม

เบอร์ตัน และเบรคเคเนอร์ (พงศ์ศักดิ์ รัตนวงศา. 2534 : 7 ; อ้างอิงมาจาก

Burton and Brueckner. 1965) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษา ไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา (Theoretically sound) หมายความว่า การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่วางไว้ ทั้งควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific) หมายความว่า การนิเทศการศึกษาควรเป็นไปอย่างมีระเบียบ และมีวิธีการในการศึกษา ปรับปรุงและประเมินผล การนิเทศควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือได้

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย (Democratic) หมายความว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกัน ในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ (Creative) หมายความว่า การนิเทศการศึกษาควรเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

ถึงแม้ว่า หลักการนิเทศการศึกษา ที่นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทัศนะต่าง ๆ กัน แต่ที่ทุกคนเห็นตรงกัน และถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญก็คือ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นการสร้างสรรค์ มีความเป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการสอนของครู และพัฒนาการศึกษาให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น รวมทั้งพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาให้ดำเนินไปด้วยดี มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน การนิเทศการศึกษาที่กล่าวถึงในวงการณ์เทศการศึกษาในปัจจุบัน ได้แก่ การนิเทศการศึกษากายนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นการนิเทศจากบุคลากรภายนอกโรงเรียน และการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นการนิเทศจากบุคลากรภายในโรงเรียนด้วยกันเอง

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องจัดให้มีขึ้น หรือสนับสนุนให้เกิดมีการนิเทศภายในโรงเรียนของตน เพื่อช่วยเหลือและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้มีประสิทธิภาพ สำหรับความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน มีนักการศึกษาต่าง ๆ ได้กล่าวไว้ดังนี้

อาคม จันทสุนทร (2527 : ภาคผนวก 25) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็น การจัดการนิเทศโดยบุคลากรภายในโรงเรียน ผู้นิเทศจะได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่ หัวหน้าสายวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528 : 32) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน และมีกระบวนการเฉพาะเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายที่แท้จริง คือ ได้ผลงาน (เด็ก) ดีมีคุณภาพสูง มีการพัฒนางาน (การเรียนการสอน) พัฒนาคณ (ครู) ให้มีความพอใจ และมั่นใจในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 1) ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นบุคลากรภายในโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ

ประภาพรรณ เลี้ยงวงศ์ (2534 : 5) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นวิธีการจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนให้สูงขึ้นด้วยกระบวนการปฏิบัติงานที่ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ของบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งนี้โดยการนำของผู้บริหารโรงเรียน

ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ก็มีความมุ่งหมายเดียวกันกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา คือ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพทางการสอนของครูให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น อย่างไรก็ตามผู้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้อย่างชัดเจนดังนี้

จาร์วิส นองมาก (2532 : 28) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีความมุ่งหมาย เพื่อให้ประสิทธิภาพการสอนของครูเพิ่มขึ้น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนซึ่งเป็นผลจากการสั่งสอนของครู ในโรงเรียนก็สูงขึ้น ครูมีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน มีความพึงพอใจที่จะกระทำหน้าที่ของตนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

สุเมธ ปานะถึก (2533 : 23) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ว่า มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการที่จะให้ครูเกิดการปรับปรุง และพัฒนางาน วิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถภายในโรงเรียน

ชินวงศ์ ศรีงาม (2536 : 7) กล่าวว่า "การนิเทศภายใน" มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ มุ่งพัฒนาครูผู้สอนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนไปในทิศทางที่พึงประสงค์ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายใน โรงเรียนในอันที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยกันพัฒนางานด้านการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

สรุปแล้วความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนให้ปรับปรุงตนเอง ทั้งด้านการสอน บุคลิกภาพ สร้างขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษา แต่เดิมดำเนินการโดยบุคคลภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ แต่เนื่องจากการนิเทศภายนอกโรงเรียนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของโรงเรียนได้ จึงจำเป็นต้องใช้ระบบหรือวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเรื่องนี้ผู้ให้เหตุผลและความจำเป็นไว้หลายประการ ดังเช่น

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 3) ได้ชี้แจงถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ในการพัฒนาการศึกษาจะเห็นได้ว่า กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้ง 3 กระบวนการนี้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเน้นกระบวนการนั้น ๆ เท่าเทียมกัน จะเน้นกระบวนการหนึ่งกระบวนการใดเพียงกระบวนการเดียวไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

2. ภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียนคือ บริหารงานที่รับผิดชอบหรืองานในหน้าที่อันได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ตามภาระหน้าที่ดังกล่าว

ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องคำนึงการนิเทศครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตร

3. ภายในโรงเรียนมักจะประกอบด้วยครูที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการเรียนการสอนจะต่างกัน การที่จะลดช่องว่างดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องมีการดำเนินการให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้นอกจากจะทำให้ช่องว่างดังกล่าวลดลงแล้ว ยังทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม โดยธรรมชาติมักจะมีปัญหาเกิดขึ้น หากเป็นหน่วยงานใหญ่ ปัญหาย่อมจะมีมากขึ้นและแตกต่างกัน ในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียนที่มีพื้นฐานต่างกัน การที่ป้องกันหรือลดปัญหาดังกล่าว ให้น้อยลงนั้น ทางหนึ่งที่จะลดปัญหาดังกล่าวได้แก่ การนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งผู้บริหารมักใช้กลยุทธ์ศาสตร์ในการป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าว

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 116 - 117) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการจัดกิจกรรม การนิเทศภายในว่า ในภาวะปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญ และจำเป็นยิ่งขึ้นด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาวิเคราะห์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง

2. สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ การสนองความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

3. ในสภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถเพียงพอและบางคนยังมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และยังเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันด้วย

4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะต้องมีคนมาคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา

วไลรัตน์ บุณยสวัสดิ์ (2530 : 93 - 94) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพทางการเรียนการสอนภายในโรงเรียน เพราะถ้าไม่มีการนิเทศแล้ว ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนอาจจะเอาแบบอย่างที่ไม่ถูกต้องจากครูคนอื่น เช่น คู่มืออย่างจากครูที่สอนมานาน ๆ โดยไม่มีการปรับปรุงประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม
2. ครูควรได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความเจริญทางการเรียนการสอนและทางวิชาการ ถ้าครูไม่ได้รับการนิเทศอาจแสดงออกในทางที่ผิด เช่น มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีการขัดแย้ง หรือมีทัศนคติแบบเสรีนิยมในการทำงาน ก็จะทำอะไร หรือสอนอย่างไรก็ได้ ตามใจตนเอง
3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศ เพราะโครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศ จะสามารถช่วยในการจำแนกคุณภาพของครู และความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นอกจากนี้หลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ยังสามารถช่วยในการตัดสินใจหาบางอย่างของโรงเรียนได้
4. การนิเทศสามารถกระตุ้นแนะนำทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน โดยเฉพาะในกรณีที่นำเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการวิจัยมาใช้จะเป็นการช่วยในการเก็บข้อมูลในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ
5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องอบรมครู โดยกระทำต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกันได้ว่า ครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมาแล้ว จะเป็นครูที่มีคุณภาพที่อยู่ตลอดไป โดยไม่ต้องมีการนิเทศ เพราะความก้าวหน้าทางวิทยาการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ
6. เพื่อเป็นการช่วยให้ครูได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยทั่ว ๆ ไป บริษัทยาของโรงเรียน วัตถุประสงค์เฉพาะของโรงเรียน เพื่อช่วยให้ครูดำเนินการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์
7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครูและก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน เพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภูมิใจในอาชีพครูที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่

จะเห็นได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องพิจารณาจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้วยเหตุผลหลายประการดังกล่าวข้างต้น รู้จักคิดแก้ปัญหาตนเองแทนการคอยรับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก หรือศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีจำนวนจำกัด การร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน ปรับปรุงงานในทุกด้านของโรงเรียนของตน จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการซึ่งจะพัฒนาการเรียนการสอนให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

องค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ บุคลากรในการนิเทศภายในโรงเรียน กระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียน รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นองค์ประกอบซึ่งผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อที่จะจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการของการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ผู้วิจัยจะกล่าวไว้พอสังเขป ดังนี้

บุคลากรในการนิเทศภายในโรงเรียน

บุคลากรเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่สุดของกระบวนการบริหาร ในการบริหารงานต่าง ๆ ถึงแม้จะมีปัจจัยทางการบริหารด้านอื่น ๆ ครบ แต่ถ้าบุคลากรขาดคุณภาพ การบริหารงานนั้น ๆ ย่อมเกิดสัมฤทธิ์ผลน้อย หรือไม่เกิดสัมฤทธิ์ผล สำหรับบุคลากรในการนิเทศภายในโรงเรียนผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือตำรา และเอกสารงานวิจัยหลายเล่ม สรุปได้ว่า บุคลากรในการนิเทศภายในโรงเรียนมี 2 ฝ่าย คือ

1. ผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ทำหน้าที่ด้านวิชาการ และผู้ชำนาญการสอนในวิชานั้น ๆ
2. ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูที่จะต้องพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน จะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จำเป็นต้องมีลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงานการนิเทศอย่างเป็นระบบ หรือเป็นกระบวนการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบนี้ นักการศึกษาหลายท่านได้วางแนวทาง เพื่อใช้เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

- ขั้น 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ
- ขั้น 2 การวางแผนและกำหนดทางเลือก
- ขั้น 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือ
- ขั้น 4 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน
- ขั้น 5 การประเมินผลและรายงานผล

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่มีระบบ มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานตามลำดับ ผู้บริหารและครูจะต้องร่วมมือกันในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนของคนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน

รูปแบบหรือประเภทของการนิเทศภายในโรงเรียน ได้วิวัฒนาการมาตามความเชื่อของนักการศึกษาหลายท่าน ต่างก็แบ่งรูปแบบของการนิเทศการศึกษาต่างกันไปตามทัศนะและหลักการของแต่ละท่าน ซึ่งอาจแบ่งได้หลายรูปแบบตามเกณฑ์การแบ่งรูปแบบแต่ละประเภท ดังเช่น สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 77 - 79) ได้เสนอแนะรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนไว้หลายรูปแบบดังนี้

รูปแบบการนิเทศที่ยึดตัวผู้นิเทศการสอนเป็นเกณฑ์ ได้แก่ นิเทศโดยศึกษานิเทศก์ นิเทศโดยผู้บริหารการศึกษา นิเทศโดยครูด้วยกันเอง นิเทศโดยบุคคลอื่น ๆ

รูปแบบการนิเทศแบ่งตามกรรมวิธีในการนิเทศ ได้แก่ นิเทศโดยตรงจากบุคคลภายนอก นิเทศทางอ้อมจากบุคคลภายใน

รูปแบบการนิเทศแบ่ง โดยคุณลักษณะเด่นของลักษณะการนิเทศ ได้แก่ ผู้นิเทศมีความเป็น
 กันเอง เน้นความเอาใจใส่ ระบบ หลักเกณฑ์ เน้นการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

รูปแบบการนิเทศ ที่ยึดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และฐานะตำแหน่งเป็นเกณฑ์ ได้แก่
 แบบกริยาสัมพันธ์ แบบบริการ แบบประสานงาน และแบบผสมผสาน

รูปแบบของการนิเทศการศึกษามีหลายรูปแบบ ในการเลือกรูปแบบการนิเทศการศึกษา
 มาใช้ในโรงเรียน ต้องเลือกให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสามารถ และสภาพปัญหาของ
 แต่ละโรงเรียน อาจจะยึดถือแบบใดแบบหนึ่งที่เหมาะสมที่สุด หรืออาจผสมผสานเป็นรูปแบบใหม่
 ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ สภาพปัญหาของโรงเรียนนั้น ๆ ก็เป็นไปได้

คุณลักษณะของผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ดังนั้น พฤติกรรม
 ที่แสดงออกมาของผู้นิเทศ จึงควรเป็นไปในการสร้างสรรค์ หรือมีลักษณะการเป็นผู้หน้าที่ดี เพื่อเป็น
 ที่ยอมรับแก่ผู้รับการนิเทศ แต่เดิมนั้นผู้นิเทศมีหน้าที่ตรวจตราควบคุมงาน จึงมักมีลักษณะของ
 ผู้คุมงาน (Inspector) แต่ในปัจจุบันผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ และส่งเสริม
 ให้กำลังใจครูในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศในปัจจุบันจึงต้องมี
 คุณลักษณะที่เหมาะสมที่จะทำงานนิเทศ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะประจำตัวของผู้ทำ
 หน้าที่นิเทศไว้มากมาย ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคุณลักษณะของผู้ทำหน้าที่นิเทศภายใน
 โรงเรียน ตามที่ชาร์ลี มนัสซี่ (2524 : 84 - 85) ได้สรุปไว้ดังนี้

คุณสมบัติของผู้ทำหน้าที่นิเทศ แยกเป็น 3 ด้าน คือ

1. คุณสมบัติส่วนตัว

- 1.1 สนใจงานในหน้าที่และงานอื่น ๆ นอกหน้าที่
- 1.2 เป็นที่รักใคร่ชอบพของผู้ร่วมงาน
- 1.3 ตั้งใจทำงานให้ก้าวหน้า
- 1.4 มีเหตุผล

2. ความสามารถทางมนุษยสัมพันธ์

- 2.1 สามารถเข้าใจคน
- 2.2 รู้วิธีสร้างสัมพันธ์และทำงานร่วมกับคนอื่น
- 2.3 เข้าใจหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
- 2.4 ปฏิบัติตามหลักการและแบบอย่างที่ดี
- 2.5 ประเมินตนเองอยู่เสมอ

3. ความสามารถในการบริหารงาน

- 3.1 วางแผนจัดการและสั่งงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย
- 3.2 กำหนดหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ชัดเจน
- 3.3 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 3.4 จัดสายงานและแบ่งงานให้มีผู้รับผิดชอบ
- 3.5 จัดอุปกรณ์ สถานที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด
- 3.6 จัดบริการให้ส่งเสริมการทำงาน
- 3.7 ทำงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาครู เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้นิเทศจึงต้องพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นที่ศรัทธา และยอมรับของครูอยู่เสมอ โดยจะต้องทำตนให้เป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม ทั้งด้านคุณสมบัติส่วนตัว ซึ่งจะต้องมีทักษะของความเป็นผู้นำ - ผู้ตามที่ดี มีความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน หากผู้ทำหน้าที่นิเทศมีคุณสมบัติครบถ้วนดังกล่าว จะทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินไปได้ด้วยดี และประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของการนิเทศในที่สุด

✓ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน

การที่จะดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนให้ได้ผลดีนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องเข้าใจถึงขอบเขตของการปฏิบัติงานนิเทศให้ถูกต้อง สิ่งสำคัญจะต้องแยกแยะให้ออกว่างานใดเป็นงานนิเทศและงานใดเป็นงานบริหาร เพราะงานนิเทศกับงานบริหารมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างมาก แต่จะมีจุดเน้นที่ต่างกันคือ งานบริหารไม่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานจะใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมมาปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไป ส่วนงานนิเทศเป็นงานที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้น และได้ผลงานที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ สำหรับลักษณะงานหรือภารกิจของงานนิเทศภายในโรงเรียน มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้คือ

อุทัย บุณยประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528 : 29 - 30) ได้กล่าวถึงภารกิจของการประถมศึกษาทั้งระบบ และสรุปงานการนิเทศภายในโรงเรียนเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การนิเทศงานทั่วไป ประกอบด้วย

- 1.1 วิชาการ
- 1.2 กิจกรรมนักเรียน
- 1.3 บุคลากร
- 1.4 อาคารสถานที่
- 1.5 บริหารทั่วไป - อุตการ และการเงิน
- 1.6 ความสัมพันธ์กับชุมชน
- 1.7 การติดตาม ประเมินผลแผนงานโครงการ การนิเทศด้านต่าง ๆ ของ

โรงเรียน

2. การนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย

- 2.1 การช่วยเหลือครูในการพัฒนาการเรียนการสอน
- 2.2 การเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถ

ในการนำหลักสูตร ไปใช้

2.3 การช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครู และความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

2.4 การสนับสนุนอำนวยความสะดวกการบริการส่วนของครูในการใช้อุปกรณ์ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสม การทดลอง การวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้ห้องสมุด และวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่ตอบสนองจุดหมายของหลักสูตร

2.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนของเด็ก การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียน และความสำเร็จในการใช้หลักสูตร

2.6 การเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันและการบำรุงขวัญครู

2.7 การประเมินแผนงานโครงการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

กิตติมา ปรีดีติลล (2529 : 414) ได้จัดลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นหมวดหมู่ ดังนี้

1. งานนิเทศเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ การจัดปรมนิเทศครูใหม่ ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน ช่วยครูที่ขอร้องมา เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ
2. งานนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอน ส่งเสริมให้ครูทำประมวลการสอนและบันทึกการสอนร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุดสำหรับปรับปรุง
3. งานนิเทศเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน ได้แก่ การแนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่และพอสมควรจัดหาได้ และให้ใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่สามารถได้ ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เท่าที่จะทำได้ ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน
4. งานนิเทศเกี่ยวกับปรับปรุงงานวิชาชีพของครู ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนของกันและกัน และของโรงเรียนอื่น ร่วมปรึกษากับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูเข้ามาอบรมสัมมนา ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความทันสมัยอยู่เสมอ
5. งานนิเทศเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุงโรงเรียน

6. งานนิเทศเกี่ยวกับการค้นคว้าทดลอง ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูได้ทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น วิธีสอน ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ และส่งเสริมครูในทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะได้ทำการทดลองค้นคว้าได้สะดวก

สังค อุทรานนท์ (2530 : 121 - 124) ได้กล่าวถึงขอบเขตของงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยแบ่งภาระที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. งานหลัก คือ งานที่ถือเป็นเป้าหมายอันสำคัญของงานวิชาการภายในโรงเรียน ได้แก่

1.1 งานเกี่ยวกับหลักสูตร คือ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การสร้างหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น การจัดแผนการเรียนการสอน การจัดทำโครงการสอน การจัดการสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน (จัดนักเรียนเข้าแผนการเรียน) การจัดกิจกรรมในหลักสูตร การผลิตสื่อและอุปกรณ์การสอน

1.2 งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน คือ การพัฒนาเทคนิคและวิธีสอน เทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน

1.3 งานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน คือ การสร้างเครื่องมือ วิธีการวัดและประเมินผล งานทะเบียนวัดผล และรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน

2. งานสนับสนุนวิชาการ เป็นงานที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้งานหลักดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ได้แก่

2.1 งานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากบริเวณโรงเรียน การใช้อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ ห้องโสตทัศนูปกรณ์ ห้องแนะแนว เป็นต้น

2.2 งานธุรการการเงิน เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ

2.3 งานกิจการนักเรียน คือ งานที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน การบริการด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ เป็นต้น

2.4 งานสัมพันธ์กับชุมชน เป็นงานศึกษาเกี่ยวกับชุมชน สร้างความสัมพันธ์ บริการชุมชน สมาคมครูและปกครอง

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 32 - 36) กล่าวถึง งานนิเทศภายในโรงเรียนว่า ผู้บริหารจะต้องนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ ดูแล และประเมินผลงานในหน้าที่ผู้บริหาร 6 งานคือ

1. งานวิชาการ เป็นงานหลักที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมากกว่างานด้านอื่น ๆ อันได้แก่ งานวางแผนวิชาการ งานหลักสูตร จัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดตารางสอน วางแผนการสอน จัดชั้นเรียน นิเทศการสอน ประเมินผลการศึกษา เป็นต้น
 2. งานบุคลากร ได้แก่ วางแผนการให้บุคลากร งานพัฒนาและธำรงรักษา งานพิจารณาความดีความชอบ งานปกครอง งานสวัสดิการ บำรุงขวัญกำลังใจ เป็นต้น
 3. งานกิจการนักเรียน ได้แก่ งานจัดทำเขตบริการ งานจัดทำสำมะโนนักเรียน งานรับเด็กเข้าเรียน งานบริการสุขภาพ งานอาหารกลางวัน งานชุมนุมต่าง ๆ งานกีฬา งานกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนการสอน งานแนะแนว เป็นต้น
 4. งานอาคารสถานที่ ได้แก่ งานจัดทำแผนหลักเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้าง การใช้สถานที่ ควบคุมอาคารสถานที่ งานซ่อมบำรุง งานรักษาอาคาร งานพัฒนาอาคาร งานจัดสภาพแวดล้อม เป็นต้น
 5. งานธุรการการเงินและพัสดุ ได้แก่ งานรับ - ส่งหนังสือราชการ งานหลักฐานราชการ งานสถิติ งานเกี่ยวกับการเงิน งานเบิกจ่าย งานซ่อมบำรุงรักษาพัสดุครุภัณฑ์รวมทั้งการจัดทำบัญชีการเงิน เป็นต้น
 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ งานบริการข่าวสาร ความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ต่อชุมชน งานในฐานะเป็นศูนย์กลางประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน งานอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการขอยืม ขอใช้อาคารสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ของโรงเรียน เป็นต้น
- แฮร์ริส (พงศ์ศักดิ์ รัตนวงศา. 2534 : 27 - 28 ; อ้างอิงมาจาก Harris. 1985) ได้กำหนด หลักสำคัญอย่างกว้าง ๆ ของการนิเทศการศึกษาไว้ 10 ประการ คือ
1. งานเกี่ยวกับด้านพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวกับการวางแผนโครงสร้างหลักสูตร การทำประมวลการสอน โครงสร้างการสอน แผนการสอน โดยกำหนดตัวผู้สอน วัน เวลา สถานที่ และแบบวิธีสอน ตลอดจนการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอน และการบรรจุหน่วยกิตต่าง ๆ ลงในการสอน

2. การจัดระบบการสอน โดยนำหลักสูตรที่วางไว้มาใช้จัดระบบนักเรียนและจัดตารางสอน
3. การคัดเลือกบุคลากรผู้สอน โดยเลือกสรรมาให้เหมาะสมกับงาน มีการสำรวจหาการสอบคัดเลือก และเก็บรักษาทะเบียนประวัติเกี่ยวกับบุคลากรแต่ละคน
4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ออกแบบและจัดเตรียมบริบท ให้ความสะดวกและความเหมาะสมแก่ผู้สอน รวมทั้งการจัดวางแผนการใช้อาคารเรียนให้ถูกต้อง และมีเครื่องแสดงบอกที่เก็บรักษาบริบททางการศึกษาให้หยิบใช้ได้ง่าย
5. จัดวัสดุอุปกรณ์การสอน ตรวจสอบ และคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการสอน
6. การจัดอบรมครูประจำการ โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้ทำงานได้ผลสำเร็จมากขึ้น
7. จัดปฐมนิเทศสมาชิกใหม่ ให้รู้และเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อลดอุปสรรคที่อาจมีขึ้นและให้การทำงานได้รับผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น
8. จัดบริการด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับจุดหมายของการให้การศึกษาของทางโรงเรียน เช่น การให้ครูได้มีส่วนร่วมในภาระงานนโยบาย การสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการสอน และจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้ครูได้ใช้สมรรถภาพของตนได้เต็มที่
9. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในการที่เกี่ยวกับการสอน ประกอบด้วย การแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ แสวงหาและเลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา พยายามหลีกเลี่ยงอิทธิพลในทางที่ผิดและไม่เหมาะสมของชุมชนที่จะมีผลต่อการสอน
10. การประเมินผล มีการวางแผนจัดระเบียบการประเมินผล และดำเนินการประเมินผล ในทุกแง่ของโรงเรียนที่มีผลต่อการสอน

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เกี่ยวกับลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน พอจะสรุปได้ว่า งานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย งานทั้งหมดที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องจัดการ ดูแล และควบคุมการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุภารกิจของการประถมศึกษาอย่างมีคุณภาพ งานดังกล่าวประกอบด้วย งานหลักได้แก่ งานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน งานสนับสนุน ได้แก่ งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารต้องแยกแยะให้ได้ว่างานใดเป็นงานบริหาร และงานใดเป็นงานนิเทศโดยต้องเข้าใจว่า งานบริหารไม่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน แต่งานนิเทศจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานไปในทางที่ดีขึ้น

✓ การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง วิธีการ หรือวิธีปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูในโรงเรียน ผู้นิเทศจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกิจกรรมและหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรม เพื่อจะได้เลือกกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างได้ผล

อุทัย บุณยประเสริฐ และชโลมกิจ กิงคารวัฒน์ (2528 : 173 - 179) ได้เสนอการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การเยี่ยมเยียนและสังเกตการณ์ (Visitation and Observation) โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีการเตรียมการและมีการปรึกษาหารือหลังการเยี่ยมเยียนสังเกตการณ์
2. การให้การศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่ม (Individual or Group Conference) การนิเทศตามคำร้องขอ (On - call or Requested Supervision) หรือการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
3. การส่งผู้รู้ผู้ชำนาญ หรือผู้มีประสบการณ์สูงกว่าในเฉพาะเรื่อง ไปพบปะ แลกเปลี่ยน และร่วมในการให้คำปรึกษาหารือในการปฏิบัติการเรียนการสอนหรือปรับปรุงการปฏิบัติการในลักษณะที่เรียกว่า Expert Visitation

4. การจัดให้มีการเยี่ยมเยียนกันเองในแวดวงงานเดียวกัน (Inter Visitation) จากผู้อื่น แหล่งอื่น ซึ่งปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน

5. การประชุมโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การประชุมปรึกษาหารือ (Conference) การประชุมอภิปราย (Discussion) การประชุมระดมความคิด (Brain Storming) การประชุมแบบรับฟังคำบรรยาย (Lecture) การประชุมประจำปี ประจําวงศ (Convention) การสัมมนา (Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) เป็นต้น

6. การสาธิตวิธีการปฏิบัติ (Demonstration) เฉพาะเรื่อง เฉพาะวิธี

7. การนิเทศโดยการเผยแพร่ผ่านอุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เอกสารเผยแพร่ คู่มือ คําแนะนําเฉพาะ นิทรรศการ ป้ายนิเทศ เทปเสียง วีดีโอเทป ภาพยนตร์ บทเรียนทางโทรทัศน์หรือวิทยุ บทเรียนของมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น

8. การส่งผู้ปฏิบัติไปศึกษา ไปฝึกอบรม หรือไปฝึกปฏิบัติในโครงการต่าง ๆ

9. การให้มีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนในลักษณะผู้ร่วมงาน หรือคณะทํางาน (Committees or Taskforce Member) แล้วให้เขียนรายงานไปพร้อมกับการปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ ภายใต้การแนะนําของหัวหน้าคณะ หรือผู้บริหารโรงเรียน

นิพนธ์ ไทยพานิช (2530 : 126 - 127) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ในเอกสารชุดฝึกอบรมที่จัดทำขึ้นเพื่ออบรมผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ดังนี้

1. การจัดทําทารางสอน
2. การวางแผนการสอน กำหนดการสอน การสอน
3. การจัดแบ่งชั้น แบ่งกลุ่มนักเรียน
4. การนิเทศการสอนในชั้นเรียน
5. การประเมินผลการศึกษาในโรงเรียน
6. การจัดพัฒนาห้องสมุด เครื่องเขียนแบบเรียน

7. ปรับปรุง/พัฒนางานสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
8. ประชุมอบรมเสริมความรู้แก่ครู
9. การใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการเรียนการสอน
10. การจัดโครงการสอนซ่อมเสริมที่มีประสิทธิภาพ
11. การจัดสอนเพื่อให้เด็กเรียนเก่ง
12. การประชุมครูทางวิชาการ
13. การจัดให้ครูได้ศึกษาจากเอกสารหรือตำรา
14. การให้คำปรึกษาหารือ
15. การสนทนาทางวิชาการ
16. การสาธิตการสอน
17. การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติม
18. การพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่
19. การส่งเสริมให้ครูทดลอง/วิจัยวิธีสอนใหม่ ๆ
20. การจัดทำอุปกรณ์การสอน (คลังอุปกรณ์การสอน)
21. การจัดทำ/สร้าง/วิเคราะห์ข้อสอบ (สร้างคลังข้อสอบ)
22. การจัดทำแบบสำรวจความต้องการของนักเรียน ครู/ผู้ปกครอง
23. การจัดอบรมปฐมนิเทศครูใหม่
24. การศึกษาแผน คู่มือครู และทำการบันทึกการสอน
25. การจัดทำบันทึกการใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ ทางวิชาการ ป.01 ป.02
26. การจัดทำแผนป้ายการนิเทศการศึกษา
27. การจัดมุมหนังสือ หรือห้องสมุดทางวิชาการแก่ครู
28. การจัดทำรายงานการศึกษาของโรงเรียน
29. การส่งเสริมให้ครูประเมินผลการสอนของตนเอง
30. การสร้างเครื่องมือการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ
31. การจัดสัมมนา/การจัดประชุมปฏิบัติการ

32. การสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ

33. การจัดประชุมครูก่อนเปิด/เปิดภาคเรียน

มาร์ค และคนอื่น ๆ (ปรินดา พัฒนขจร. 2533 : 41 - 43 ; อ้างอิงมาจาก Mark and others. 1978) ได้จัดกิจกรรมการนิเทศเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. กิจกรรมสำหรับกลุ่ม (Group Devices)

1.1 กิจกรรมปฏิบัติ (Doing Techniques)

1.1.1 การประชุมปฏิบัติ (Workshops)

1.1.2 คณะกรรมการ (Committees)

1.2 กิจกรรมการสนทนา (Verbal Techniques)

1.2.1 การประชุมคณะครู (Staff Meeting)

1.2.2 การแนะแนวเป็นกลุ่ม (Group Counseling)

1.2.3 การศึกษาระยะสั้น (Course Work)

1.2.4 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Aids)

1.2.5 การอ่าน (Directed Reading)

1.3 กิจกรรมการสังเกต (Observational Techniques)

1.3.1 การสังเกตการสอนโดยตรง (Directed Observation)

1.3.2 ทักษะศึกษา (Field Trip)

1.3.3 ท้องเที่ยวสัมมนา (Travel Seminars)

1.3.4 วัสดุทัศนูปกรณ์ (Audio Visual Aids)

2. กิจกรรมสำหรับรายบุคคล (Individual Divices)

2.1 กิจกรรมการปฏิบัติ (Active - Techniques)

2.1.1 ร่วมงานกิจกรรมการสอน (Participation in the Total Teaching Activities)

2.1.2 การแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล (Individual Problem Solving)

2.2 กิจกรรมการสนทนา (Verbal Techniques)

2.2.1 การปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Conferences)

2.2.2 แนะนำเป็นรายบุคคล (Adjustment Counseling)

2.3 กิจกรรมการสังเกต (Observation Techniques)

2.3.1 การสังเกตโดยตรง (Directed Observation)

2.3.2 การสังเกตขึ้นเรียน (Intervistiation)

นอกจากนี้ เจมส์ และคณะ ยังแบ่งการจัดกิจกรรมการนิเทศ เป็นกิจกรรมสำหรับงานนิเทศการศึกษา และกิจกรรมสำหรับงานนิเทศภายในโรงเรียน กล่าวคือ

กิจกรรมสำหรับงานนิเทศการศึกษา ได้แก่

1. การประชุมครูในโรงเรียน (Faculty Meeting)

การประชุมครูในโรงเรียนรวมถึงการประชุมปรับปรุงหลักสูตร การอบรมครู การประชุมปฏิบัติการร่วมเพื่อศึกษาหาความรู้ (Study Group and Clubs) ทดสอบ (Excursions) การท่องเที่ยว (Travel) สัมมนาการทำงานเป็นคณะกรรมการ (Committee Work) การปรับปรุงหลักสูตร การทดลอง การวิจัย การประชุมครูในโรงเรียน สิ่งเหล่านี้หมายถึงการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีประโยชน์มาก ถ้าได้จัดโครงการให้เหมาะสมและมีการบริหารโครงการอย่างรัดกุม

2. การเยี่ยมนิเทศ (Supervisory Visits)

การเยี่ยมนิเทศ ผู้เทศจะต้องศึกษาสภาพของโรงเรียนที่มีต่อผลการเรียนของเด็กอย่างทั่วถึง และหลังจากนั้นก็มีการปรึกษาหารือกับครูเป็นคณะหรือรายบุคคล (Conferences)

3. เอกสารวิชาชีพ (Professional Bulletins)

เอกสารวิชาชีพ ส่วนมากเป็นผลงานของบุคลากรทางการนิเทศ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ดีและมีหลักวิชาการเกี่ยวกับผลงานการวิจัย ความรู้ ผลการประชุมและวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ

4. ห้องสมุดวิชาชีพ (Professional Libraries)

ห้องสมุดวิชาชีพนั้นโรงเรียนควรจัดให้มี เพื่อส่งเสริมให้ครูได้ค้นคว้าตำราทางวิชาชีพ หนังสือใหม่ ๆ วารสารวิชาการให้แก่ครู

5. ศูนย์อุปกรณ์หรือศูนย์หลักสูตร (Materials Center of Curriculum Laboratories)

ศูนย์อุปกรณ์หรือศูนย์หลักสูตร ควรประกอบด้วยคู่มือการสอน ตัวอย่างอุปกรณ์และเทคนิค วิทยาการทางการสอน หนังสือคู่มือการค้นคว้าอ้างอิง

กิจกรรมสำหรับงานนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่

1. การมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติ (Teacher Assignment) เพื่อให้ได้ผลในทางปฏิบัติสูงสุด ควรยึดหลักความต้องการของคณะครู การเรียน ประสบการณ์ บุคลิก และการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติเป็นหลัก
2. การสาธิตการสอน (Demonstration Teaching) เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์สูงมากแต่จำเป็นต้องวางแผนอย่างรอบคอบ แจกจ่ายแผนการสอนล่วงหน้า เน้นให้เห็นจุดสำคัญของเทคนิคการสอนในการสาธิต การอภิปราย การสาธิต และการวิเคราะห์ผลการสาธิต
3. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) เป็นกิจกรรมที่กระทำให้ครูมีโอกาสได้ร่วมมือกัน และเป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่ให้ผลอย่างสูงสุดและสำคัญยิ่ง
4. การพัฒนาคู่มือการสอน (Development of Instruction Guides) กิจกรรมนี้ มุ่งที่จะให้ครูได้สร้างและปรับปรุงแผนการสอนของตนเอง
5. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาในท้องถิ่น (Excursions) การศึกษาภายในท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่ดีมากที่จะเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างครูกันเองและระหว่างครูกับนักเรียน
6. การประชุมปฏิบัติการ (Workshops) เป็นกิจกรรมที่ครูได้ร่วมมือกันปฏิบัติ และร่วมกันคิด เพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของครูเอง หรือปัญหาวิชาชีพตลอดถึงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ
7. การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน (Intervisitation of Classes) เป็นกิจกรรมที่ครูชั้นเรียนหนึ่ง ไปสังเกตการสอนอีกชั้นเรียนหนึ่ง โดยอาศัยการวางแผนที่ดี และหลังจากการสังเกตการสอนแล้ว ควรมีการวิเคราะห์การสังเกตการสอนนั้นด้วย
8. การอ่านเอกสารวิชาชีพ (Professional Reading) การอ่านเป็นกิจกรรมที่ดี แต่ทั้งนี้ครูต้องอ่านจากผู้แต่งหลาย ๆ คน โดยไม่ฝังความคิดอยู่กับผู้หนึ่งผู้ใด แต่นำมาผสมผสานเป็นความคิดของตน

9. การสำรวจชุมชน (School - Community Survery) กิจกรรมนี้จะช่วยให้ครูได้ทราบถึงความต้องการของสังคมและของนักเรียน ควรจะเป็นพื้นฐานในการวางแผนโครงการการนิเทศการศึกษา

แฮร์ริส (นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 119 - 124 ; อ้างอิงมาจาก Harris. 1975) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมกับขนาดของกลุ่มไว้ดังนี้

1. กิจกรรมที่เหมาะสมเป็นรายคน
2. กิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มขนาดเล็ก
3. กิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มขนาดใหญ่

1. กิจกรรมการนิเทศเป็นรายบุคคล หมายถึง การนิเทศที่มีผู้รับการนิเทศจำนวน 1 คน แต่ผู้นิเทศจะมี 1 คน หรือมากกว่าก็ได้ การนิเทศแบบนี้มักจะได้อรรถสัมฤทธิ์ค่อนข้างสูง แต่ก็เป็นการนิเทศที่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และเสียเวลาในการดำเนินการเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงนิยมใช้สำหรับการนิเทศการสอนภายในห้องเรียนหรือทำการนิเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของบุคลากรคนใดคนหนึ่งมากกว่าจะใช้สำหรับการนิเทศบุคลากร โดยทั่วไปกิจกรรมสำหรับการนิเทศเป็นรายบุคคลอาจจะใช้กิจกรรมการสังเกตภายในห้องเรียน การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์และคิดค้นพบ การทดสอบการเยี่ยมเยียน การให้ปฏิบัติตามคำแนะนำ เป็นต้น

2. กิจกรรมการนิเทศเป็นกลุ่มขนาดเล็ก หมายถึง การนิเทศที่มีผู้รับการนิเทศจำนวนไม่มากนัก อย่างมากไม่ควรเกิน 30 คน สำหรับผู้ให้การนิเทศนั้นจะมี 1 คน หรือมากกว่าก็ได้ การนิเทศแบบนี้จะได้อรรถสัมฤทธิ์สูง รองลงมาจากการนิเทศเป็นรายบุคคล เป็นการนิเทศที่คุ้มค่ากับการลงทุนทั้งด้านเวลา และค่าใช้จ่าย กิจกรรมการนิเทศที่กระทำกับกลุ่มเล็กอาจจะใช้กิจกรรมต่อไปนี้ คือ การบรรยาย การให้คำปรึกษา การอภิปราย การระดมสมอง การใช้เครื่องมือและทดสอบ การประชุมย่อย การพาไปทัศนศึกษา บทบาทสมมติ การเขียน และการปฏิบัติตามคำแนะนำ เป็นต้น

3. กิจกรรมการนิเทศเป็นกลุ่มใหญ่ หมายถึง การนิเทศที่มีผู้รับการนิเทศจำนวนมาก ซึ่งอาจจะถึงเกณฑ์มากกว่า 30 คนขึ้นไปก็ได้ สำหรับผู้ให้การนิเทศจะมีกี่คนก็ได้ การนิเทศแบบนี้

มักจะกระทำเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมากกว่าการมุ่งให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน การนิเทศเป็นกลุ่มใหญ่ จำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือชนิดต่าง ๆ ช่วยในการนิเทศเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามการนิเทศแบบนี้จะเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การนิเทศเป็นรายบุคคลหรือการนิเทศเป็นกลุ่มเล็ก กิจกรรมการนิเทศเป็นกลุ่มใหญ่ อาจจะใช้ กิจกรรมต่อไปนี้ คือการบรรยาย การให้ดูภาพยนตร์และโทรทัศน์ การจัดนิทรรศการ การสาธิต การอ่าน การใช้เครื่องมือและการทดสอบ การพาไปทัศนศึกษา บทบาทสมมติ และการเขียน เป็นต้น

นอกจากนี้ แฮร์ริส ได้กล่าวถึง ผลกระทบต่อประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยที่การจัดกิจกรรมการนิเทศในแต่ละชนิดมักจะให้ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บางกิจกรรมจะทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับประสบการณ์สูง แต่บางกิจกรรมก็ทำให้ผู้รับการนิเทศ ได้รับประสบการณ์ในระดับปานกลาง และบางกิจกรรมก็ทำให้เกิดประสบการณ์ในระดับต่ำ แฮร์ริส เสนอการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงไว้ 23 กิจกรรม และประมาณการ ของระดับผลกระทบต่อประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้

กิจกรรมของการนิเทศการศึกษา เพื่อการเปลี่ยนแปลง	ประมาณการของระดับผล กระทบต่อประสบการณ์ที่จะ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
1. การบรรยาย (Lecturing)	ต่ำ
2. การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized Lecturing)	ต่ำ
3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting)	ต่ำ
4. การดูภาพยนตร์และโทรทัศน์ (Viewing Film or Television)	ต่ำ
5. การฟังจากเทป วิทยุ และเครื่องเล่นจานเสียง (Listening to Tape, Radio or Record Player)	ต่ำ

กิจกรรมของการนิเทศการศึกษา เพื่อการเปลี่ยนแปลง	ประมาณการของระดับผล กระทบต่อประสิทธิภาพที่จะ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting Materials and Equipment)	ปานกลาง สูง
7. การสังเกตภายในห้องเรียน (Observing in Classroom)	ปานกลาง สูง
8. การสาธิต (Demonstrating)	ปานกลาง
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing)	ปานกลาง
10. การสัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง (Focused Interviewing)	ปานกลาง
11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non - Directive Interviewing)	ปานกลาง สูง
12. การอภิปราย (Discussing)	ปานกลาง
13. การอ่าน (Reading)	ปานกลาง
14. การวิเคราะห์และการคิดคำนวณ (Analyzing and Calculating)	ปานกลาง
15. การระดมสมอง (Brainstorming)	ปานกลาง
16. การถ่ายเทวีดีโอเทปและการถ่ายภาพ (Videotaping and Photographing)	ปานกลาง
17. การใช้เครื่องมือและการทดสอบ (Instrumenting and Testing)	ปานกลาง
18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session)	ปานกลาง
19. การพาไปทัศนศึกษา (Field Trip)	ปานกลาง สูง
20. การเยี่ยมเยือน (Intervisiting)	ปานกลาง สูง
21. บทบาทสมมุติ (Role Playing)	ปานกลาง สูง
22. การเขียน (Writing)	สูง
23. การฝึกปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice)	สูง

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู ทั้ง 23 กิจกรรมมีรายละเอียดดังนี้

1. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่ใช้กันแพร่หลายมานานแล้ว ใช้ได้ทั้งกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่ายมากเพียงแต่ใช้การพูดและการฟังเท่านั้น ประสิทธิภาพที่ได้จากกิจกรรมการบรรยายจะอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นจึง ไม่เหมาะสมสำหรับจุดประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม หรือพฤติกรรมต่าง ๆ และในทางปฏิบัติมักจะใช้การบรรยายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมเท่านั้น

2. การบรรยายที่มีสื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้ทัศนูปกรณ์เข้ามาช่วย เช่น แผ่นโปสเตอร์ แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ ประกอบการบรรยาย การที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังการบรรยายได้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้บรรยายเสนอ จะช่วยให้ผู้ฟังมีความสนใจมากขึ้น การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบถึงแม้จะทำให้คุณค่าให้เกิดประสิทธิภาพต่ำ แต่ก็ยังดีกว่าการบรรยายโดยไม่มีอะไรประกอบเลยในปัจจุบันได้มีการใช้สื่อประสม (Multi - Media) คือใช้สื่อหลาย ๆ ประเภทประกอบการบรรยายมากขึ้น

3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting) การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่มจะช่วยให้การบรรยายเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น สามารถดำเนินการได้ในหลายลักษณะ เช่น การบรรยายเป็นหมู่คณะ ซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลาย ๆ คนที่ต่อเนื่องกัน และอาจจะมีการแสดงข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอีกก็ได้ นอกจากนี้การเสนอข้อมูลในลักษณะของการจัดสัมมนา (Symposium) ซึ่งเป็นการเสนอข้อมูลเป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการ การได้ว่าเป็นอีกลักษณะหนึ่งของการเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม กิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มนี้มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูล แนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ประสิทธิภาพที่ได้จากกิจกรรมชนิดนี้สูงกว่าการบรรยายทั้ง 2 แบบที่กล่าวมาข้างต้น ตามปกติมักนิยมใช้กิจกรรมการเสนอข้อมูลเป็นกลุ่มเป็นส่วนนำ และจะตามด้วยการอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย หรือระดมความคิดเห็น

4. การดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing Film or Television) เป็นการนำเสนอข้อมูลโดยใช้สื่อทางตา โดยการให้ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือวิดีโอเทป กิจกรรมลักษณะนี้เริ่มมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ในการฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์ หรือประเมินผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

5. การฟังจากเทป วิทยุ และจานเสียง (Listening to Tape, Radio or Record Player) เป็นกิจกรรมที่จะช่วยถ่ายทอดแนวความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือหลาย ๆ คนก็ได้ กิจกรรมนี้จะใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ หรือฝึกทักษะทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการเล่านิทานหรือเสียง นอกจากนี้ยังใช้เทปบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ หรือบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ในภายหลัง ประสพการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมประเภทนี้ยังถือว่าอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน

6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting Materials and Equipment) กิจกรรมนี้จะช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาวัสดุต่าง ๆ กิจกรรมนิทรรศการจะมีคุณค่าเป็นอย่างมากเมื่อนำไปใช้ควบคู่กับกิจกรรมชนิดอื่น ซึ่งจะเพิ่มความสนใจแก่ผู้ร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาถึงผลที่มีต่อประสพการณ์แล้ว จัดว่าอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปทางต่ำ

7. การสังเกตภายในห้องเรียน (Observing in Classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการทำงานในสถานการณ์จริงของบุคลากรเพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเหล่านั้น การสังเกตภายในห้องเรียนจะช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดอ่อนของบุคลากรสามารถจะนำมาเป็นประโยชน์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน หรือใช้ในการพัฒนาบุคลากรได้ การสังเกตจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพถ้าหากผู้สังเกต เป็นผู้ที่มีทักษะ มีเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีการบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้อง สำหรับผลที่มีต่อประสพการณ์นั้น จะอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปทางต่ำ

8. การสาธิต (Demonstrating) เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้อื่นได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง อย่างไรก็ตามผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากการสาธิตจะเป็นไปอย่างจำกัด ประสพการณ์ที่ได้จากการสาธิตจะอยู่ในระดับปานกลาง และมักจะมีข้อจำกัดอยู่ก็คือ หากดำเนินการกับกลุ่มขนาดเล็กก็มักจะ ไม่คุ้มค่า หรือไม่ประหยัด แต่ถ้าหากจะดำเนินการกับกลุ่มใหญ่ก็มักจะไม่สามารถทราบรายละเอียดได้อย่างทั่วถึง การสาธิตจะมีคุณค่ามากขึ้นในกรณีที่มีการดำเนินการสังเกตอย่างเป็นระบบ และมีกิจกรรมติดตามมา เช่น การอภิปราย การให้คู่วิดีโอเทปซ้ำอีก และการให้ลองปฏิบัติ เป็นต้น

9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing) เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูล โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ต้องการ การสัมภาษณ์เป็นกิจกรรมที่จะช่วยในการเลือกคณะทำงาน การสื่อสารเป็นกลุ่มคน และการตรวจสอบยืนยันข้อมูลต่าง ๆ เนื่องจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจะถูกควบคุมโดยผู้สัมภาษณ์ ดังนั้นกิจกรรมชนิดนี้จึงมีคุณค่าน้อยต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล แต่ถ้าหากจะมองในเรื่องรายละเอียดของข้อมูลเฉพาะอย่าง เช่น การศึกษาแนวความคิด การศึกษาความคิดเห็น การศึกษาเจตคติก็ถือว่า กิจกรรมการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจะมีคุณค่าสูงพอสมควร โดยส่วนรวมแล้วกิจกรรมชนิดนี้ถือว่า มีผลต่อประสบการณ์ในระดับปานกลาง

10. การสัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง (Focused Interviewing) เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยจะทำการสัมภาษณ์เฉพาะบางสิ่งบางอย่างที่ผู้ตอบมีความสามารถจะตอบได้เท่านั้น กิจกรรมนี้ ถ้าหากดำเนินการอย่างเป็นระบบแล้ว ผู้ให้เหตุผลก็สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี สำหรับประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมนี้จะอยู่ในระดับปานกลาง

11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non - Directive Interviewing) เป็นการรับรู้ข้อมูลจากการอภิปราย หรือแสดงแนวความคิดของบุคคลที่เราสนทนา ในการสัมภาษณ์ทางอ้อมผู้สัมภาษณ์จะพยายามให้ผู้ให้สัมภาษณ์ระลึกถึงข้อมูลในอดีต ปัจจุบัน หรือคาดการณ์ในอนาคต เพื่อประเมินตนเอง หรือตัดสินใจว่าตนเองจะทำในลักษณะใด เพื่อให้เขา ได้แสดงความคิดเห็น หรือความรู้สึกออกมามากที่สุด และแสดงออกด้วยความจริงใจ ลักษณะของการสัมภาษณ์จะสนใจอยู่ที่ปัญหาและความสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นประการสำคัญ

เนื่องจากการสัมภาษณ์ทางอ้อมไม่มีการจัดลำดับขั้นตอนของสาระที่สนทนา ดังนั้นหากใช้เทปบันทึกเสียงประกอบกับการสัมภาษณ์ก็จะเป็นการดี ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูล ถ้าการวิเคราะห์ไม่สมบูรณ์ในส่วนใดส่วนหนึ่ง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์ทางอ้อมจะอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้าง ไปทางสูง

12. การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มขนาดเล็ก ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการอภิปรายจะอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะการอภิปรายจะเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทั้งทางภาษาและท่าทาง การอภิปรายจะมีความแตกต่างจากกิจกรรมชนิดอื่น คือ จะแตกต่างจากการสัมภาษณ์ตรงที่การอภิปรายเป็นกิจกรรมกลุ่ม จะแตกต่างจากการประชุมตรงที่การอภิปราย มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นและเป็นแบบไม่เป็นทางการ การอภิปรายจะมีความใกล้เคียงกับการประชุมกลุ่ม และอภิปรายกลุ่ม อย่างไรก็ตามการประชุมจะใช้เวลาน้อยกว่า ระหว่าง 10 - 30 นาที แต่การอภิปรายจะใช้เวลามากกว่านั้น การอภิปรายอาจจะนำไปใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทสมมุติ ภาพยนตร์ การอ่าน การวิจัย การเยี่ยมเยียน การสาธิตและการบรรยาย เพื่อแก้ปัญหาดังต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนได้

13. การอ่าน (Reading) การอ่านเป็นกิจกรรมนิเทศที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย กิจกรรมการอ่านจะมีคุณค่ามากขึ้นหากดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีการอภิปรายหลังจากการอ่านเสร็จสิ้นลงไปแล้ว ในปัจจุบันได้มีการใช้กิจกรรมการอ่านไปผสมผสานกับกิจกรรมชนิดอื่นสำหรับการอบรมมากขึ้น เช่น ให้อ่านขั้นตอนการทำงานกิจกรรม หรือการให้อ่านกรณีศึกษา เป็นต้น

14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and Calculating) กิจกรรมชนิดนี้มีความสำคัญมากสำหรับผู้นิเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดตามและประเมินผลการวิจัยเชิงปฏิบัติ (action Research) และการควบคุมประสิทธิภาพการสอน ซึ่งในการทำงานดังกล่าวแล้ว จำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถและทักษะในการวิเคราะห์เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามการคิดคำนวณไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรื่องสลับซับซ้อน หรือเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ในสภาพความเป็นจริงแล้วศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องมีความสามารถและทักษะในการคิดคำนวณอย่างง่าย ๆ ได้แก่ การคิดคำนวณหาค่าดัชนีต่าง ๆ การเขียนตารางเขียนกราฟ และแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของตัวเลข เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมที่ได้จัดขึ้น

15. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนวความคิดวิธีการแก้ปัญหา หรือให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ การระดมสมองจัดเป็นกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งแต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นออกมา และจะไม่มีอภิปราย ไม่มีการวิเคราะห์ หรือวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด

ถึงแม้การระดมสมองจะเป็นการแสดงความคิดเห็นค่อนข้างอิสระ แต่ถ้าหากมีการกำหนดปัญหาหรือวางโครงสร้างที่ชัดเจนก็ย่อมจะสามารถได้แนวความคิดต่าง ๆ มากมายภายในเวลาอันจำกัด บรรยากาศในการระดมสมองจะต้องเป็นไปในทางที่ดี ไม่มีอคติต่อแนวความคิดของบุคคลใดทั้งสิ้น ถึงแม้แนวความคิดที่สมาชิกเสนอมานั้นจะ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยตรง แต่แนวความคิดนั้นก็จะถูกนำไปผสมผสานให้เกิดแนวความคิดอื่น หรือเกิดแนวความคิดใหม่ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

16. การบันทึกวีดีโอเทปและถ่ายภาพ (Videotaping and Photographing)

กิจกรรมชนิดนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลงาน การฝึกอบรม และการประชาสัมพันธ์ ปัจจุบันจะมีการถ่ายภาพในลักษณะของวีดีโอเทปมากขึ้น อย่างไรก็ตามการถ่ายภาพการจัดทำสไลด์ หรือจัดทำเป็นภาพยนตร์ 8 ม.ม. ก็ยังมีการใช้กันอย่างกว้างขวาง วีดีโอเทปเป็นเครื่องมือที่สะดวกให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง สามารถดูได้ทันที สามารถลบได้ และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ส่วนการถ่ายภาพนั้น จะนำมาใช้ประโยชน์มากในการจัดนิทรรศการหรือจัดทำภาพประกอบในการจัดทำรายงานประเมินผลในเรื่องต่าง ๆ

17. การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ (Instrumenting and Testing) กิจกรรมชนิดนี้จะเกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบแสดงความคิดเห็น แบบประเมิน เจตคติ และเครื่องมืออื่น ๆ เครื่องมือเหล่านี้มักจะนำไปใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่นอยู่บ่อย ๆ เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การสัมภาษณ์ และการสังเกต

18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session) กิจกรรมชนิดนี้เป็นการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่จำเพาะเจาะจง โดยมีการกำหนดโครงสร้างน้อยที่สุด แต่จะมุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด บรรยากาศในการประชุมนี้จะมุ่งที่การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ และเป็นบรรยากาศที่ดี เทคนิคการประชุมแบบนี้ได้เสนอโดย J.D. Phillips ในปี ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) และหลังจากนั้นก็ได้มีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนที่จะมีประชุมกลุ่มแบบนี้ สมาชิกภายในกลุ่มจะได้รับทราบเรื่องราวที่จะทำการประชุม ซึ่งอาจจะเป็นหัวข้อปัญหา คำถามหรือหัวข้อประเด็นต่าง ๆ ผู้ที่เป็นสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องแสดงความคิดเห็นออกมาด้วยถ้อยคำสั้น ๆ และมีความชัดเจน แต่ในบางครั้งอาจจะมีการเสนอข้อมูลแบบเป็นทางการประกอบด้วยก็ได้ เช่น การบรรยาย การฉายภาพยนตร์ การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Discussion) เป็นต้น

การประชุมกลุ่มย่อยจะดำเนินการในลักษณะของการมอบงานให้แต่ละกลุ่มแตกต่างกันก็ได้ เช่น ในกลุ่มที่ 1 อาจจะได้รับฟังข้อมูลจากวิทยากร กลุ่มที่ 2 อาจจะพิจารณาถึงแนวความคิดของวิทยากร กลุ่มที่ 3 อาจจะให้หาสิ่งที่ได้จากการฟังมาเป็นประเด็นในการอภิปรายเพิ่มเติม เป็นต้น ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำการประชุมกลุ่มจะเป็นไปแบบอิสระ และการแสดงความคิดเห็นก็สามารถทำได้เต็มที่ บรรยายภาคเติมไปด้วยความมั่นใจเป็นนักกีฬา รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผลจากการประชุมกลุ่มควรจะได้อะไรมาซึ่งการเห็นด้วยไม่เห็นด้วย หรือได้ข้อแนะนำเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน กิจกรรมการประชุมจะมีคุณค่ามากขึ้น ถ้าหากมีกิจกรรมอื่น ๆ ตามมา เช่น การสรุปประเด็น หรือตั้งเป็นคำถามในกรณีที่จะต้องแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมอีก

19. การพาไปทัศนศึกษา (Field Trip) กิจกรรมชนิดนี้เป็นการเดินทางออกจากโรงเรียนไปสถานที่แห่งอื่นเพื่อศึกษาและดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองได้ปฏิบัติอยู่ ถึงแม้ว่าการไปทัศนศึกษาจะเป็นที่สนใจ และเป็นที่ยอมรับของครูและนักเรียนก็ตาม แต่ก็ไม่ใช่ที่นิยมนำมาใช้ในการฝึกอบรมครูประจำการมากนัก การไปทัศนศึกษาจะได้ประโยชน์ในเชิงเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้ร่วมกิจกรรม ประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมทัศนศึกษาจัดว่าอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปทางสูง กิจกรรมทัศนศึกษาจะมีความแตกต่างจากกิจกรรมเยี่ยมชมสถานที่ตรงที่ทัศนศึกษาจะไม่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนเลย

20. การเยี่ยมชม (Intervisiting) เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งจะไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง การเยี่ยมชมถึงแม้สามารถกระทำเป็นกลุ่มขนาดเล็กได้ แต่ในทางปฏิบัติโดยทั่วไปมักจะดำเนินการในลักษณะของกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมการเยี่ยมชมที่ได้ผลนั้น จำเป็นจะต้องมีคู่มือเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมการทำงานควบคู่ไปด้วย การเยี่ยมชมควรจะไปเยี่ยมบุคคลที่มีความสามารถในการทำงาน และคือเพียงพอที่จะเป็นตัวอย่างได้ และจำเป็นต้องมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเยี่ยมชมเกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการเยี่ยมชมจัดว่าอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปทางสูง

21. บทบาทสมมุติ (Role Playing) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในวัฒนธรรมต่าง ๆ โมริโน (Moreno) ซึ่งเป็นบิดาหรือผู้คิดค้นกิจกรรมนี้เป็นครั้งแรกได้ใช้สำหรับการบำบัดรักษาทางจิตใจ (Harris. 1975 : 85) บทบาทสมมุติที่นำมาใช้ในการศึกษา มีลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติในสภาพการณ์ที่เป็นจริง นั่นคือ จะกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนอง หรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น ในกรณีที่น่ามาใช้ในการนิเทศนั้น ส่วนใหญ่มักจะเอาปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูมาเป็นตัวกำหนดให้ผู้ทำกิจกรรมสมมุติตัวเองว่า ถ้าอยู่ในสถานการณ์นั้นเขาจะทำอย่างไร ในการสมมุตินั้น อาจจะสมมุติให้เป็นตัวเขาเอง หรือสมมุติเป็นบุคคลอื่นก็ได้ บทบาทที่ผู้ทำกิจกรรมแสดงออกมาจะแสดงให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของเขาว่าเป็นอย่างไร กิจกรรมบทบาทสมมุติจะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยไม่ต้องอธิบายด้วยคำพูด หรืออธิบายอย่างละเอียดละออ หลังจากการทำกิจกรรมบทบาทสมมุติไปแล้วควรได้มีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สังเกตเห็นจากการทำกิจกรรมนั้น ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เรียนรู้จากการวิเคราะห์ทางค่านิยมควบคู่ไปด้วย กิจกรรมบทบาทสมมุติมีผลต่อประสบการณ์ในระดับปานกลางที่ค่อนข้าง ไปทางสูง

22. การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกเรื่อง เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก การเขียนใบเตือนความจำ ฯลฯ เป็นต้น จะเห็นว่าการเขียนเป็นกิจกรรมสื่อความหมายที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม กิจกรรมการเขียนจัดเป็นกิจกรรมที่ให้ประสบการณ์ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะก่อให้เกิดการปรับปรุงความเข้าใจทั้งผู้เขียนและผู้อ่านทั้งสองฝ่าย

23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice) กิจกรรมชนิดนี้ใช้ได้กับรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ กิจกรรมการปฏิบัติตามคำแนะนำเป็นที่สนใจมากขึ้น เมื่อมีการฝึกทดลองสอนหรือการฝึกสอน นอกจากนั้นในการนิเทศการสอนแบบคลินิก ก็ได้มีการใช้กิจกรรมลักษณะนี้มากเช่นเดียวกัน ในบางครั้งก็อาจใช้ร่วมกับกิจกรรมการเยี่ยมเยือน และกิจกรรมการสังเกต

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีมากมายหลายวิธี ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้น สามารถนำมาจัดหมวดหมู่ ตามที่ สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 96 - 107) ได้จัดแบ่งหมวดหมู่กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศปฏิบัติ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล และการทำการทดสอบ
2. กิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่ การประชุม การอภิปราย
3. กิจกรรมที่ผู้รับการนิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเยี่ยมเยียน การไปทัศนศึกษา การปฏิบัติตามคำแนะนำ บทบาทสมมติ นิทรรศการ

การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลนั้น ผู้นิเทศจะต้องพิจารณาเลือกกิจกรรมการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียน และเหมาะสมกับขนาดของกลุ่มผู้รับการนิเทศ รวมทั้งต้องคำนึงถึงปัจจัยสนับสนุนของแต่ละโรงเรียน การที่ผู้นิเทศเลือกกิจกรรมการนิเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะทำให้การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

วรางคณา ปันฉายนาค (2527 : 141) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนนทบุรี มีทัศนะอยู่ในระดับเห็นด้วยกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ทั้งผู้บริหารและครูมีทัศนะ อยู่ในระดับเห็นด้วยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านนิเทศการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล

2. ผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวม และในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน แตกต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนขนาดของโรงเรียน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้บริหาร

3. ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวม และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนต่างกัน กล่าวคือ ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อความคิดของครู

4. ผู้บริหารและครู มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการ โดยรวม และในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชรินทร์ แสงศัพท์ (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการณ์เทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีสภาพการปฏิบัติการนเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และเมื่อศึกษาเฉพาะใน 3 เรื่อง คือ การดำเนินงานตามกระบวนการนเทศการศึกษาการจัดกิจกรรมการนเทศการศึกษา และการใช้เวลาในการนเทศการศึกษาปรากฏว่าแต่ละเรื่องมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เช่นเดียวกัน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและของครูที่มีต่อสภาพการจัดการนเทศการศึกษาภายในโรงเรียนปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติการนเทศภายในโรงเรียนมากกว่า

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ากับโรงเรียนที่มีผู้บริหารต่ำกว่าปริญญาตรี มีสภาพไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีสภาพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

วรวิทย์ วชิรกิจโกศล (2529 : จ) ได้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู ตามระดับความหมายของการนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษา แผนงานและโครงการทางการนิเทศการศึกษา กระบวนการทางการนิเทศการศึกษา กิจกรรมทางการนิเทศการศึกษา และเทคนิคและทักษะทางการนิเทศการศึกษา ส่วนความสำคัญและความจำเป็นและจุดมุ่งหมายทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับมาก และหมวดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับน้อยมาก

2. เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านแนวคิดทางการนิเทศการศึกษาและบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ส่วนด้านการประเมินการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ วุฒิทางการศึกษา และขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ยกเว้นผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูเพศชาย

มีความเข้าใจมากกว่าผู้บริหารเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา แนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาส่วนตัวด้านการประเมินผลทางการนิเทศผลทางการศึกษามีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

เลี่ยม พูลเอี่ยม (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูงทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารงานธุรการการเงินและพัสดุ การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานกิจการนักเรียนการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ความเห็นของครูผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความเห็นของครูกับผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามอายุต่ำกว่า 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป ที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนของกลุ่มครูกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

✓ ลาดวน เรือนริน (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาศึกษขนาดเล็มาก ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีการวางแผนการนิเทศการสอนตามแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ที่ทำหน้าที่ในการนิเทศการสอนคือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการนิเทศจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เทคนิควิธีการนิเทศที่ใช้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมชี้แจงหรืออภิปราย การให้อ่านวารสารทางวิชาการ การสังเกตการสอน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศการสอน โดยการสาธิตการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำ ปัญหาการจัดนิเทศการสอนในโรงเรียนส่วนใหญ่คือ

บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจการนิเทศการสอน ขาดงบประมาณ วัสดุและเครื่องมือ ขาดการประเมินผลที่ต่อเนื่อง ครูไม่นำข้อมูลกลับไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

ปรีธดา พัฒนเขจร (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกล ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นในเรื่องปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในทุกด้านมากกว่าผู้บริหาร

3. โรงเรียนทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

4. ในการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ปรากฏว่าผู้บริหารและครูมีความต้องการดังต่อไปนี้

ต้องการรูปแบบการนิเทศที่มีวิธีการแบบให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศไปด้วยโดยมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุนและให้บริการ ต้องการขนาดกลุ่มผู้รับการนิเทศแบบเป็นรายบุคคล รายกลุ่มเล็ก และรายกลุ่มใหญ่ และต้องการผู้ทำหน้าที่นิเทศที่เป็นครูผู้มีความรู้ด้านการสอนดีเด่น และคณะกรรมการ ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียนรวมทั้งครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม

ต้องการกิจกรรมการนิเทศในระดับมากเกือบทุกกิจกรรมยกเว้นกิจกรรมการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

ต้องการคุณลักษณะของผู้นิเทศที่ดีเกือบทุกข้อในระดับมากที่สุดและระดับมากเท่าเทียมกัน

ต้องการกระบวนการที่มีลำดับขั้นที่สอดคล้องใกล้เคียงกันทั้ง 9 ขั้นตอน

งานวิจัยในต่างประเทศ

ทีลาฮัน (Tilahurn. 1983 : 2168 - A) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรม การนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ ผลการวิจัยสรุปว่า

1. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกอบรมแนะแนว การฝึกอบรมปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชั้นเรียนและการสังเกตการสอน
2. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
3. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศการศึกษาในลักษณะร่วมมือกันปฏิบัติงานนิเทศจะก่อให้เกิดผลดีกว่าการศึกษาในลักษณะใช้อำนาจ

แมททอซ (Mattox. 1987 : 6061 - A) ได้ศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในรัฐอิลลินอยส์ พบว่า ความต้องการที่อยู่ในระดับมาก คือ ความต้องการที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผล ตลอดจน ความต้องการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร

สมมุติฐานการวิจัย

1. ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน แตกต่างกัน
2. ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของครูโรงเรียนเอกชน ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำกับข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2536 จำนวน 440 โรงเรียน จำนวนเป็นผู้บริหาร จำนวน 440 คน ครู จำนวน 9,604 คน รวมประชากรทั้งหมดจำนวน 10,044 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสัดส่วน เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 375 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากประชากรในข้อ 1 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวนเป็นผู้บริหาร จำนวน 85 คน ครู จำนวน 290 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 375 คน ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบ

ตำแหน่ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	440	85
ครู	9,604	290
รวม	10,044	375

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความต้องการของ
ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน
คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
แบบสอบถามประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นคำถามแบบสำรวจ
(Check - List) และแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการ
นิเทศภายในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
มี 3 อันดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาตำรา วารสาร รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน
โรงเรียน
2. รวบรวมรายละเอียด กำหนดประเด็นและขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาจากตำรา
3. สร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน
คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

4. นำแบบสอบถามเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาการทบทวนวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไข ปรับปรุงภาษาและเนื้อหา

5. นำแบบสอบถามซึ่งประธานและกรรมการที่ปรึกษาการทบทวนวิทยานิพนธ์ได้ตรวจปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาเพื่อหาความเที่ยงตรงของ แบบสอบถามได้แก่ อาจารย์จรัส นองมาก รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช อาจารย์ภาควิชาการวิจัย และวัดผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์ปรางค์ ไชยรังสฤษฎ์ คึกขานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และอาจารย์ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน คึกขานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะ แก้ไข และปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยวิธีแจกแจงค่า t (t -Distribution) โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ ซึ่งปรากฏว่าแบบสอบถามแต่ละข้อมีค่า t สูงกว่า 1.75 ทุกข้อ แสดงว่าเป็นคำถามที่ทำได้ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 170 ; อ้างอิงมาจาก Cronbach. n.d.) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88 ถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นสูง อยู่ในเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล แบบสอบถาม จากผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร

2. ขอความอนุเคราะห์จากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ท้าหนังสือถึงผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยท้าหนังสือและแบบสอบถาม ไปส่งกับผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และรับคืนด้วยตนเองในเวลาที่กำหนด

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 375 ฉบับ จำนวนเป็นผู้บริหารจำนวน 85 ฉบับ ครูจำนวน 290 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้นจำนวน 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานี้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่ง	จำนวนแบบสอบถาม		ร้อยละ
	ส่ง ไป	คืนมา	
ผู้บริหาร	85	85	100.00
ครู	290	290	100.00
รวม	375	375	100.00

การจัดกระทำกับข้อมูล

1. นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ มาแจกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู และแจกตามตัวแปรที่จะศึกษา คือ ประสิทธิภาพในการบริหารของผู้บริหาร และวิถีทางการศึกษาของครู ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 3 - 5

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
ผู้บริหาร	85	22.70
ครู	290	77.30
รวม	375	100.00

ตาราง 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร

ประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร	จำนวน	ร้อยละ
5 ปีขึ้นไป	55	64.70
น้อยกว่า 5 ปี	30	35.30
รวม	85	100.00

ตาราง 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิทางการศึกษาของครู

วุฒิทางการศึกษาของครู	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรีขึ้นไป	195	67.20
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	32.80
รวม	290	100.00

2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- มีความต้องการมาก ให้ 3 คะแนน
- มีความต้องการปานกลาง ให้ 2 คะแนน
- มีความต้องการน้อย ให้ 1 คะแนน

3. นำคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าร้อยละของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู โดยจำแนกเป็นประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร และวุฒิทางการศึกษาของครู
2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายข้อ และรายคำณ จากคำตอบในแบบสอบถาม เกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหาร และครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน โดยแยกวิเคราะห์เป็นกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู และโดยสรุปรวมทั้งสองกลุ่ม

3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) ของค่าตอบจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ทุกกลุ่มตัวอย่าง

4. เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1 โดยใช้สถิติค่า t (t - test)

5. เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศภายในของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2 โดยใช้สถิติค่า t (t - test)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และหาค่าสถิติ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยเพื่อใช้ในการประเมินระดับความต้องการ ได้ปรับปรุงจากแนวคิดของประพนธ์ จาปาไทย (2530 : 29 - 30) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง มีความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง มีความต้องการน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536 : 59)

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$s = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

(Ferguson. 1981 : 64)

เมื่อ s แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

3. การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มสูง
 และกลุ่มต่ำ
 n_H แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
 n_L แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ
 $\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคำตอบในแต่ละข้อของกลุ่มสูง
 $\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคำตอบในแต่ละข้อของกลุ่มต่ำ
 s_H^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มสูง
 s_L^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มต่ำ

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ Alpha Coefficient

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_1^2}{s_t^2} \right)$$

(Cronbach, 1970 : 161)

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\sum s_1^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

5. การทดสอบสมมติฐานข้อ 1, 2 ใช้ t - test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

(ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 85)

เมื่อ t	แทน	การแจกแจงของ t
s_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
s_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N แทน จำนวนผู้บริหารและครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - test

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้แยกวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยศึกษาเป็นรายด้าน รายข้อ และสรุปรวมทุกด้าน

2. เปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารและวุฒิทางการศึกษาของครู

2.1 เปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร 5 ปีขึ้นไป และน้อยกว่า 5 ปี

2.2 เปรียบเทียบความต้องการของครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกเป็น ประเภทงานหลัก และงานสนับสนุน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกเป็นประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน และกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ โดยจำแนกเป็น รายด้าน และรายข้อ ดังตาราง 6 - 11

ตาราง 6 ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็นรายด้าน

ด้านที่	ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครู		ผู้บริหารและครู	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน	2.50	.34	2.47	.36	2.49	.35
2	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	2.35	.37	2.32	.39	2.33	.38
	รวมเฉลี่ย	2.43	.33	2.40	.35	2.41	.34

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยสรุปรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครู

มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน ของผู้บริหารและครู ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยสรุปรวมทุกด้านและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน ใกล้เคียงกัน

สำหรับครู พบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยสรุปรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ครูมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการกระจายของคะแนน พบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน ใกล้เคียงกัน

ตาราง 7 ความต้องการของผู้บริหารและครู ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก	ผู้บริหาร		ครู		ผู้บริหารและครู	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	ศึกษาหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้ เข้าใจ	2.59	.62	2.61	.54	2.61	.56
2	วางแผนการจัดตารางสอนและจัดครู เข้าสอนอย่างเป็นระบบ	2.58	.56	2.63	.54	2.62	.54
3	ทำแผนการเรียนการสอน โครงการ สอนร่วมกัน	2.58	.61	2.50	.60	2.52	.60
4	ทำบันทึกการสอนร่วมกัน	2.48	.63	2.35	.68	2.38	.66
5	ผลิตและใช้สื่อการสอนให้ เกิดประโยชน์ มากที่สุด	2.65	.59	2.63	.56	2.64	.56
6	จัดทำโครงการพัฒนาเทคนิคและวิธี การสอนของครู	2.66	.52	2.49	.58	2.54	.57
7	พัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบ	2.44	.55	2.26	.61	2.25	.60
8	พัฒนาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนให้เกิด ประโยชน์มากที่สุด	2.48	.59	2.46	.62	2.47	.61
9	สร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอนร่วมกัน	2.66	.57	2.47	.60	2.51	.59

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก	ผู้บริหาร		ครู		ผู้บริหารและครู	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
10	วางแผน จัดระบบ และพัฒนาการวัด และประเมินผลการเรียนการสอน	2.72	.48	2.57	.56	2.61	.54
	รวมเฉลี่ย	2.56	.36	2.50	.38	2.51	.37

จากตาราง 7 แสดงว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก โดยสรุปรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารและครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการพัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การผลิตและใช้สื่อการสอนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ส่วนการกระจายคะแนน พบว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก โดยสรุปรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการพัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบ ที่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารมี

ความต้องการอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการวางแผน จัดระเบียบ และการพัฒนา การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการของ ผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภท งานหลัก ใกล้เคียงกัน

สำหรับครู พบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะ งานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลักอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง การพัฒนางานสารสนเทศ ให้เป็นระบบ ที่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และมี 2 เรื่องที่ครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน คือ การวางแผนการจัดตารางสอนและจัดครูเข้าสอนอย่างเป็นระบบ และการผลิต และการให้สื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ส่วนการกระจายของคะแนนพบว่า ความต้องการของครู ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก ใกล้เคียงกัน

ตาราง 8 ความต้องการของผู้บริหารและครู ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภท
งานสนับสนุน จำนวนเป็นรายข้อ

ข้อที่	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุน	ผู้บริหาร		ครู		ผู้บริหารและครู	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	วางแผนการใช้อาคารเรียนให้ถูกต้อง ปลอดภัย และใช้ประโยชน์คุ้มค่า	2.34	.68	2.46	.65	2.44	.65
2	จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้สะอาดสวยงาม	2.56	.64	2.63	.55	2.62	.57
3	จัดระบบงานสารบรรณ งานสถิติ และ งานพัสดุครุภัณฑ์ให้ถูกระเบียบ	2.46	.59	2.43	.59	2.44	.59
4	จัดทำหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีการเงิน ให้ถูกต้อง	2.44	.68	2.47	.65	2.46	.66
5	ใช้ระบบคุณธรรมในการเลือกสรร บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน และการ พิจารณาให้ออกจากงาน	2.41	.68	2.51	.61	2.50	.62
6	จัดกิจกรรมที่พัฒนา สร้างขวัญ กำลังใจ แก่บุคลากรในการทำงาน	2.64	.55	2.58	.60	2.60	.58
7	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน	2.61	.58	2.48	.57	2.52	.57
8	ส่งเสริมและพัฒนางานบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน	2.47	.63	2.42	.60	2.43	.60
9	แจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการ ศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ	2.28	.63	2.32	.64	2.32	.63

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านที่	ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครู		ผู้บริหารและครู	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
10	เป็นศูนย์กลางบริการชุมชน และอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียน	2.19	.66	2.22	.65	2.22	.65
	รวมเฉลี่ย	2.44	.41	2.45	.42	2.45	.41

จากตาราง 8 แสดงว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน โดยสรุปรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน อยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ และการเป็นศูนย์กลางบริการชุมชน และอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียน ที่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารและครู มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้สะอาดสวยงาม ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน โดยสรุปรวมอยู่ในระดับ

มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน
 ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน อยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง
 ยกเว้น เรื่อง การแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ และการเป็น
 ศูนย์กลางบริการชุมชน และอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ของ
 โรงเรียน ที่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับมาก
 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่พัฒนาสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในการทำงาน
 ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายใน
 โรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุน ใกล้เคียงกัน

สำหรับครู พบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะ
 งานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน โดยสรุปรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น
 รายข้อ พบว่า ครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศ
 ภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุนอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่อง การแจ้ง
 ข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ และการเป็นศูนย์กลางบริการชุมชน
 และอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียน ที่มีความต้องการ
 อยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดสภาพ
 แวดล้อมภายในโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการ
 ของครู ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงาน
 สนับสนุน ใกล้เคียงกัน

ตาราง 9 ความต้องการของผู้บริหารและครู ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
ประเภท กิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ จานแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียน ประเภทกิจกรรม สำหรับผู้นิเทศ	ผู้บริหาร		ครู		ผู้บริหารและครู	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	นิเทศโดยการสาธิต (ได้แก่ สาธิต วิธีสอน สาธิตการผลิตสื่อ)	2.53	.59	2.46	.62	2.48	.62
2	การบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะด้าน	2.51	.59	2.46	.62	2.47	.61
3	การสังเกตการสอนในชั้นเรียน	2.36	.65	2.22	.61	2.25	.62
4	สัมภาษณ์ครู เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา	2.47	.61	2.24	.63	2.30	.63
5	ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นรายบุคคล	2.49	.57	2.28	.66	2.33	.64
6	ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นกลุ่ม	2.41	.56	2.29	.60	2.32	.59
	รวมเฉลี่ย	2.46	.43	2.32	.45	2.36	.45

จากตาราง 9 แสดงว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ โดยสรุปรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง ซึ่งเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ในระดับ

ปานกลาง คือ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน นอกนั้น คือ เรื่องการนิเทศโดยการสาธิต (ได้แก่ สาธิตวิธีสอน สาธิตการผลิตสื่อ) และการบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ผู้บริหารและครู มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนการกระจายคะแนน พบว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ โดยสรุปรวม และเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก เรื่องที่ผู้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนิเทศโดยการสาธิต (ได้แก่ สาธิตวิธีสอน สาธิตการผลิตสื่อ) และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ ใกล้เคียงกัน

สำหรับครู พบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ โดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง ซึ่งเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน นอกจากนั้น คือ เรื่องการนิเทศโดยการสาธิต (ได้แก่ สาธิตวิธีสอน สาธิตการผลิตสื่อ) และการบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ครูมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการของครู ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ ใกล้เคียงกัน

ตาราง 10 ความต้องการของผู้บริหารและครู ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
ประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียน ประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน	ผู้บริหาร		ครู		ผู้บริหารและครู	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	เข้าประชุมปฏิบัติการ	2.35	.55	2.23	.58	2.27	.57
2	เข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ	2.46	.61	2.37	.63	2.39	.62
3	อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น กับเพื่อนร่วมงาน	2.39	.56	2.34	.57	2.35	.56
4	พบปะสังสรรค์ เชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน	2.39	.56	2.31	.59	2.33	.58
	รวมเฉลี่ย	2.40	.43	2.31	.45	2.33	.44

จากตาราง 10 แสดงว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน โดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2 เรื่อง คือ การเข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน สำหรับอีก 2 เรื่องมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ คือ

การพบปะสังสรรค์เชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และการเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่วนการกระจายคะแนน พบว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน โดยสรุปรวม และเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก เรื่องที่ผู้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ใกล้เคียงกัน

สำหรับครู พบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน โดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2 เรื่อง คือ การเข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานสำหรับอีก 2 เรื่อง มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับคือ การพบปะสังสรรค์ เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และการเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการของครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ใกล้เคียงกัน

ตาราง 11 ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภท
กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับ ผู้รับการนิเทศ	ผู้บริหาร		ครู		ผู้บริหารและครู	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	การอ่านบทความ หนังสือ ตำราต่าง ๆ	2.40	.56	2.34	.60	2.36	.59
2	การเขียนบทความ หนังสือ ตำรา	1.98	.64	2.12	.65	2.09	.65
3	การค้นคว้า ทดลอง วิจัย เรื่องที่เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน	2.24	.68	2.38	.65	2.35	.66
4	การศึกษาต่อ	2.14	.68	2.34	.69	2.30	.69
5	เยี่ยมเยียน ศึกษาครูงานโรงเรียนดีเด่น	2.45	.61	2.37	.67	2.39	.65
6	เยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียน เดียวกัน	2.29	.67	2.11	.64	2.15	.65
7	ทัศนศึกษา หาความรู้นอกสถานที่	2.31	.60	2.36	.64	2.35	.62
8	จัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อ การเรียนการสอน	2.51	.57	2.52	.61	2.52	.60
9	ภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์เกี่ยวกับ การเรียนการสอน	2.22	.66	2.41	.63	2.37	.64
10	ฟังเทป วิทยุ เกี่ยวกับการเรียนการสอน	2.19	.66	2.30	.63	2.28	.64
	รวมเฉลี่ย	2.27	.41	2.32	.43	2.31	.43

จากตาราง 11 แสดงว่าความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ โดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารและครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศอยู่ในระดับมากจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ การอ่านบทความ หนังสือ ตำราต่าง ๆ การค้นคว้าทดลองวิจัยเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การเยี่ยมเยียนศึกษา คูงานโรงเรียนดีเด่น การทัศนศึกษาหาความรู้นอกสถานที่ การจัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการดูภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์เกี่ยวกับการเรียนการสอน นอกจากนั้นจำนวน 4 เรื่อง ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเขียนบทความ หนังสือ ตำรา ส่วนการกระจายของคะแนนพบว่า ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้บริหารพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ โดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง ซึ่งเรื่องที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง คือ การเขียนบทความ หนังสือ ตำรา นอกนั้นคือเรื่องการอ่านบทความ หนังสือ ตำรา การเยี่ยมเยียนศึกษาคูงานโรงเรียนดีเด่น และการจัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ผู้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ผู้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ส่วนการกระจายของคะแนน พบว่า ความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศใกล้เคียงกัน

สำหรับครูพบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศ ภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศโดยสรุปรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ซึ่งเรื่องที่ครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน นอกนั้น คือ เรื่องการเขียนบทความ หนังสือ ตำรา การเยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน และการฟังเทป วิทยุเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรื่องที่ได้อันดับน้อยที่สุดในระดับปานกลาง คือ การเยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน ส่วนการกระจายของคะแนนพบว่า ความต้องการของครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศใกล้เคียงกัน

2. เปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร และวุฒิทางการศึกษาของครู

2.1 เปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร 5 ปีขึ้นไป และน้อยกว่า 5 ปี จำแนกเป็นรายด้าน และรายข้อ รายละเอียดดังแสดงในตาราง 12 - 17

2.2 เปรียบเทียบความต้องการของครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี จำแนกเป็นรายด้าน และรายข้อ รายละเอียดดังแสดงในตาราง 18 - 23

ตาราง 12 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน จำแนกเป็นรายด้าน

ข้อ	ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน	5 ปีขึ้นไป (N = 55)		น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน	2.50	.33	2.51	.37	-.08
2	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	2.33	.35	2.39	.39	-.72
	รวมเฉลี่ย	2.42	.32	2.45	.35	-.45

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสรุปรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในแต่ละด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก	ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป (N = 55)		ประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	ศึกษาหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้เข้าใจ	2.56	.66	2.63	.56	-.49
2	วางแผนการจัดตารางสอนและจัดครู เข้าสอนอย่างเป็นระบบ	2.56	.57	2.60	.56	-.28
3	ทำแผนการเรียนการสอน โครงการสอน ร่วมกัน	2.56	.57	2.60	.66	-.26
4	ทำบันทึกการสอนร่วมกัน	2.49	.57	2.47	.73	.17
5	ผลิตและใช้สื่อการสอนให้เกิดประโยชน์ มากที่สุด	2.56	.66	2.80	.40	-2.04*
6	จัดทำโครงการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน ของครู	2.61	.56	2.73	.45	-.97
7	พัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบ	2.24	.54	2.23	.57	.02
8	พัฒนาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนให้เกิด ประโยชน์มากที่สุด	2.40	.56	2.63	.61	-1.76
9	สร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอนร่วมกัน	2.65	.62	2.67	.48	-.09

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก	ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป (N = 55)		ประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
10	วางแผน จัดระเบียบ และพัฒนาการวัด และประเมินผลการเรียนการสอน	2.73	.49	2.70	.47	.25
	รวมเฉลี่ย	2.54	.37	2.61	.33	-.84

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในเรื่องการผลิตและใช้สื่อการสอนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงาน
สนับสนุน ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุน	ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป (N = 55)		ประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	วางแผนการใช้อาคารเรียนให้ถูกต้อง ปลอดภัย และ ใช้ประโยชน์คุ้มค่า	2.38	.68	2.27	.69	.74
2	จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้สะอาดสวยงาม	2.58	.63	2.53	.68	.33
3	จัดระบบงานสารบรรณ งานสถิติ และ งานพัสดุครุภัณฑ์ให้ถูกต้อง	2.51	.54	2.37	.67	1.07
4	จัดหาหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีการเงิน ให้ถูกต้อง	2.55	.60	2.23	.77	2.06*
5	ใช้ระบบคุณธรรมในการเลือกสรรบุคลากร ให้เหมาะสมกับงาน และการพิจารณาให้ ออกจากงาน	2.42	.71	2.40	.62	.12
6	จัดกิจกรรมที่พัฒนา สร้างขวัญ กำลังใจ แก่บุคลากรในการทำงาน	2.63	.56	2.63	.56	.02
7	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน	2.64	.56	2.57	.63	.53
8	ส่งเสริมและพัฒนางานบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน	2.51	.57	2.40	.72	.76

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุน	ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป (N = 55)		ประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
9	แจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการ ศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ	2.22	.63	2.40	.62	-1.28
10	เป็นศูนย์กลางบริการชุมชน และอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียน	2.16	.63	2.23	.73	-.46
	รวมเฉลี่ย	2.46	.37	2.40	.47	.61

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในการจัดนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในเรื่อง การจัดทาสถูกรานเกี่ยวกับบัญชีการเงินให้ถูกต้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความต้องการแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับ
ผู้นิเทศ ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ	ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป (N = 55)		ประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	นิเทศโดยการสาธิต (ได้แก่ สาธิต วิธีสอน สาธิตการผลิตสื่อ)	2.45	.63	2.67	.48	-1.60
2	การบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะด้าน	2.53	.60	2.47	.57	.45
3	การสังเกตการสอนในชั้นเรียน	2.38	.62	2.33	.71	.33
4	สัมภาษณ์ครูเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา	2.49	.61	2.43	.63	.41
5	ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นรายบุคคล	2.51	.54	2.47	.63	.33
6	ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นกลุ่ม	2.42	.57	2.40	.56	.14
	รวมเฉลี่ย	2.46	.40	2.46	.48	.03

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความ
ต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ พิจารณาทั้ง โดย
สรุปรวมเป็นรายข้อ แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมและผู้รับการนิเทศ ทำร่วมกัน	ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป (N = 55)		ประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ	2.35	.52	2.37	.62	-.17
2	เข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ	2.45	.60	2.47	.63	-.09
3	อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น กับเพื่อนร่วมงาน	2.47	.57	2.23	.50	1.92
4	พบปะสังสรรค์ เพื่อความสัมพันธ์ ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน	2.45	.57	2.27	.52	1.49
	รวมเฉลี่ย	2.43	.45	2.33	.40	1.00

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน พิจารณาทั้ง โดยสรุปรวมและเป็นรายข้อ แตกต่างกันอย่าง ไม่นัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ	ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป (N = 55)		ประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	การอ่านบทความ หนังสือ ตำราต่าง ๆ	2.38	.59	2.43	.50	-.40
2	การเขียนบทความ หนังสือ ตำรา	1.93	.63	2.07	.64	-.97
3	การค้นคว้า ทดลอง วิจัย เรื่องที่เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน	2.22	.66	2.27	.74	-.31
4	การศึกษาต่อ	2.07	.66	2.67	.69	-1.27
5	เยี่ยมเยียน ศึกษาครูงานโรงเรียนดีเด่น	2.31	.64	2.70	.47	-2.96*
6	เยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียน เดียวกัน	2.20	.68	2.47	.63	-1.78
7	ทัศนศึกษา หาความรู้นอกสถานที่	2.31	.57	2.30	.65	.07
8	จัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อ การเรียนการสอน	2.45	.54	2.60	.62	-1.13

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ	ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป (N = 55)		ประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
9	คุณภาพนคร หรือวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการเรียนการสอน	2.13	.67	2.40	.62	-1.84
10	พึงพอใจ วิทยุ เกี่ยวกับการเรียนการสอน	2.15	.65	2.27	.69	-.80
	รวมเฉลี่ย	2.21	.39	2.38	.43	-1.7

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในเรื่องการเยี่ยมเยียนศึกษาคูงานโรงเรียนดีเด่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน จำแนกเป็นรายด้าน

ข้อ	ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน	ปริญญตรีขึ้นไป (N = 195)		ต่ำกว่าปริญญตรี (N = 95)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน	2.53	.35	2.38	.36	3.45*
2	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	2.36	.39	2.25	.37	2.23
	รวมเฉลี่ย	2.45	.34	2.31	.32	3.06*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสรุปรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก
ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก	ปริญญตรีขึ้นไป (N = 195)		ต่ำกว่าปริญญ ตรี (N = 95)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	ศึกษาหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้เข้าใจ	2.68	.48	2.49	.63	2.48*
2	วางแผนการจัดตารางสอนและจัดครู เข้าสอนอย่างเป็นระบบ	2.71	.51	2.48	.56	3.47*
3	ทำแผนการเรียนการสอน โครงการสอน ร่วมกัน	2.54	.58	2.43	.63	1.44
4	ทำบันทึกการสอนร่วมกัน	2.39	.66	2.28	.69	1.26
5	ผลิตและใช้สื่อการสอนให้เกิดประโยชน์ มากที่สุด	2.69	.55	2.53	.54	2.41*
6	จัดทำโครงการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน ของครู	2.52	.60	2.45	.54	.97
7	พัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบ	2.28	.59	2.22	.66	.73
8	พัฒนาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนให้เกิด ประโยชน์มากที่สุด	2.53	.60	2.35	.63	2.36*
9	สร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอนร่วมกัน	2.51	.59	2.40	.61	1.45

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก	ปริญญานิเทศ (N = 195)		ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 95)		t
		X	S	X	S	
10	วางแผน จัดระเบียบ และพัฒนาการวัด และประเมินผลการเรียนการสอน	2.62	.53	2.48	.60	1.90
	รวมเฉลี่ย	2.54	.38	2.42	.37	2.65*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาคต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลัก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาคต่างกันมีความต้องการในเรื่องการศึกษาหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้เข้าใจ การวางแผนการจัดตารางสอนและจัดครูเข้าสอนอย่างเป็นระบบ การผลิตและใช้สื่อการสอนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และการพัฒนาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นเรื่องอื่น ๆ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงาน
สนับสนุน ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาดังกัน จานแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุน	ปริญญาตรีขึ้นไป (N = 195)		ต่ำกว่าปริญญา ตรี (N = 95)		t
		X	S	X	S	
1	วางแผนการใช้อาคารเรียนให้ถูกต้อง ปลอดภัย และใช้ประโยชน์คุ้มค่า	2.49	.63	2.42	.68	.88
2	จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้สะอาดสวยงาม	2.67	.53	2.56	.56	1.68
3	จัดระบบงานสารบรรณ งานสถิติ และ งานพัสดุครุภัณฑ์ให้ถูกต้อง	2.48	.57	2.35	.63	1.82
4	จัดหาหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีการเงิน ให้ถูกต้อง	2.54	.60	2.32	.72	2.67*
5	ใช้ระบบคุณธรรมในการเลือกสรรบุคลากร ให้เหมาะสมกับงาน และการพิจารณาให้ ออกจากงาน	2.59	.59	2.38	.62	2.81*
6	จัดกิจกรรมที่พัฒนา สร้างขวัญ กำลังใจ แก่บุคลากร ในการทำงาน	2.66	.56	2.44	.63	2.95*
7	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน	2.54	.54	2.38	.59	2.37*
8	ส่งเสริมและพัฒนางานบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน	2.50	.57	2.26	.62	3.26*

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุน	ปริญาตรีขึ้นไป (N = 195)		ต่ำกว่าปริญา ตรี (N = 95)		t
		X	S	X	S	
9	แจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการ ศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ	2.39	.61	2.21	.67	2.28*
10	เป็นศูนย์กลางบริการชุมชน และอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียน	2.27	.63	2.13	.67	1.81
	รวมเฉลี่ย	2.51	.41	2.34	.41	3.13*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาใน เขตกรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการในเรื่องการจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีการเงินให้ถูกต้อง การใช้ระบบคุณธรรมในการเลือกสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การพิจารณาให้ออกจากงาน การจัดกิจกรรมที่พัฒนาสร้างขวัญ กำลังใจ แก่บุคลากรในการทำงาน การส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนางานบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน และการแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นเรื่องอื่น ๆ มีความต้องการแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ	ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (N = 195)		ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 95)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	นิเทศโดยการสาธิต (ได้แก่ สาธิต วิธีสอน สาธิตการผลิตสื่อ)	2.51	.63	2.37	.60	1.79
2	การบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะด้าน	2.48	.62	2.43	.63	.58
3	การสังเกตการสอนในชั้นเรียน	2.25	.61	2.17	.61	1.02
4	สัมภาษณ์ครูเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา	2.30	.62	2.15	.64	1.92
5	ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นรายบุคคล	2.29	.63	2.27	.71	.23
6	ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นกลุ่ม	2.33	.59	2.23	.63	1.29
	รวมเฉลี่ย	2.35	.46	2.27	.45	1.42

จากตาราง 21 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ พิจารณาทั้ง โดยสรุปรวมและเป็นรายข้อแตกต่างกันอย่าง ไม่นับนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
ประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทำร่วมกัน	ปริญญาตรีขึ้นไป (N = 195)		ต่ำกว่าปริญญา ตรี (N = 95)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	เข้าประชุมปฏิบัติการ	2.27	.57	2.18	.60	1.28
2	เข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ	2.40	.60	2.33	.68	.95
3	อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น กับเพื่อนร่วมงาน	2.37	.55	2.29	.58	1.06
4	พบปะสังสรรค์ เชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน	2.32	.58	2.30	.60	.24
	รวมเฉลี่ย	2.33	.44	2.27	.47	.97

จากตาราง 22 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการจัดการ
นิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรม
การนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน พิจารณาทั้ง โดย
สรุปรวมและเป็นรายข้อ แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ ของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน จำนวนเป็นรายข้อ

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ	ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (N = 195)		ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 95)		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1	การอ่านบทความ หนังสือ ตำราต่าง ๆ	2.40	.60	2.23	.59	2.24*
2	การเขียนบทความ หนังสือ ตำรา	2.15	.66	2.06	.65	1.11
3	การค้นคว้า ทดลอง วิจัย เรื่องที่เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน	2.45	.60	2.23	.72	2.57*
4	การศึกษาต่อ	2.32	.71	2.39	.66	-.83
5	เยี่ยมเยียน ศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น	2.41	.66	2.29	.68	1.39
6	เยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน	2.22	.64	1.88	.56	4.36*
7	ทัศนศึกษา หาความรู้นอกสถานที่	2.42	.63	2.25	.62	2.07*
8	จัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อ การเรียนการสอน	2.56	.61	2.46	.60	1.26
9	ดูภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์เกี่ยวกับ การเรียนการสอน	2.43	.63	2.39	.61	.46
10	ฟังเทป วิทยุ เกี่ยวกับการเรียนการสอน	2.37	.63	2.17	.61	2.65*
	รวมเฉลี่ย	2.37	.43	2.24	.42	2.43*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการจัดการ
 นิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการ
 นิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการ
 ในเรื่องการอ่านบทความ หนังสือ ตำราต่าง ๆ การค้นคว้าทดลอง วิจัย เรื่องที่เป็นประโยชน์
 ต่อการเรียนการสอน การเยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน การทัศนศึกษา
 หาความรู้นอกสถานที่ และการฟังเทป วิทยุ เกี่ยวกับการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นเรื่องอื่น ๆ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มี
 นัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศ ภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการจัดนิเทศภายในโรงเรียนของครูโรงเรียน เอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

สมมติฐานการศึกษา

1. ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน แตกต่างกัน
2. ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูโรงเรียนเอกชนที่มี วุฒิทางการศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนระดับ ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2536 จำนวน 440 โรงเรียน จำนวน เป็นผู้บริหาร จำนวน 440 คน ครูจำนวน 9,604 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้จากการสุ่มอย่างง่าย ภาวนคขนาดของ กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสัดส่วนของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 375 คน จำนวนเป็นผู้บริหารจำนวน 85 คน ครู จำนวน 275 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จานแนกเป็น แบบสอบถามแบบสำรวจ (Check-List) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มี 3 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน คือ ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน จานแนกเป็นงานหลัก และงานสนับสนุน และด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน จานแนกเป็นกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน และกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ

ทั้งนี้ได้หาความเที่ยงตรงโดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจานแนกโดยวิธีแจกแจงค่า t (t -distribution) ได้ค่า t สูงกว่า 1.75 ทุกข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีนำแบบสอบถามไปส่งกับผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และรับคืนด้วยตัวเองในเวลาที่กำหนดซึ่งปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้นจำนวน 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานี้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติคำนวณค่าต่าง ๆ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังนี้

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ความต้องการของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายใน

โรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยศึกษาเป็นรายข้อ รายด้าน และ โดยสรุปรวมทุกด้าน

4.2 เปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารโดยใช้สถิติ t-test

4.3 เปรียบเทียบความต้องการของครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยใช้สถิติ t-test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสรุปรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้บริหารพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการทั้ง โดยสรุปรวมทุกด้าน และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนครูมีความต้องการโดยสรุปรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่สำหรับรายด้านครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยพิจารณาลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนจำแนกตามประเภทของงานและการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนจำแนกตามประเภทของกิจกรรม ได้ข้อสรุปดังนี้

1.1 ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน

ประเภทงานหลัก พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการโดยสรุปรวม อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง การพัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารและครู มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การผลิตและการใช้สื่อการสอนให้เกิด ประโยชน์มากที่สุด

ประเภทงานสนับสนุน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการโดยสรุปรวม อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการแข่งขันข่าวคราวความเคลื่อนไหวให้ชุมชนได้ทราบ และการเป็นศูนย์กลางบริการชุมชน และอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการ จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม

1.2 การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการ โดยสรุปรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง ซึ่งเรื่องที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลางคือ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน ส่วนเรื่องการนิเทศโดยการสาธิต (ได้แก่การสาธิตวิธีสอน สาธิตวิธีการผลิตสื่อ) และการบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ผู้บริหาร และครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากตามลำดับ

ประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน พบว่า ผู้บริหาร และครู มีความต้องการโดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหาร และครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากตามลำดับ 2 เรื่อง คือ การเข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน สำหรับอีก 2 เรื่อง คือ การพบปะสังสรรค์ เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และการเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการโดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการจัดนิเทศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการเขียนบทความ หนังสือ ตำรา

2. การเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร 5 ปีขึ้นไป และน้อยกว่า 5 ปี พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสรุปรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการทั้ง 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาคือปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสรุปรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ครูมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการศึกษา

1. การศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้ง 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสรุปรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 : คำนำ) ได้ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน และได้กำหนดโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น โดยได้ศึกษาวิจัย พัฒนาสร้างรูปแบบและจัดทำเอกสารแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เผยแพร่ไปในการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ ซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เพราะมองเห็นตรงกันว่าการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนไปสู่ความเป็นเลิศได้ อีกประการหนึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534 : 5) ได้วางแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า ผู้บริหารและครูต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันเกี่ยวกับ ความหมาย ขอบข่าย และกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน และจะต้องร่วมกันศึกษารายละเอียด ขั้นตอนการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจนก่อนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยสาเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารและครูมองเห็นความสำคัญและเอาใจใส่ในการดำเนินการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้จากการที่ศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อยตามที่ สังค อุทรานันท์ (2530 : 116 - 117) กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง และจากการสำรวจของ กรมวิชาการ (2532 : 280 - 281) ที่ว่า ศึกษานิเทศก์มีการติดตาม ไม่สม่ำเสมอและปฏิบัติงานนิเทศอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย เหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้บริหารและครูมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือร่วมใจในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของตน จึงมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526 : 54 - 60) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการช่วยเหลือของผู้บริหาร โรงเรียนและครู โรงเรียนประถมศึกษาจากผู้นำนิเทศ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ครูมีความต้องการการช่วยเหลืออยู่ในเกณฑ์สูงทุกเรื่อง สมพล ธงศิลา (2534 : 177) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก และผลการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากเช่นเดียวกัน ดิเรก คชชะ (2535 : 98) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศการสอนของครู

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้าน แมททอกซ์ (Mattox. 1978 : 6061-A) ได้ศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในรัฐอิลลินอยส์ พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ อยู่ในระดับมาก นอกจากนั้น สัจจ อุทรานนท์ (2531 : 24) ได้สรุปว่า ครู-อาจารย์ที่สอนในระดับต่าง ๆ และในสังกัดต่าง ๆ ล้วนแต่มีความต้องการรับการนิเทศการศึกษาทั้งสิ้น

ส่วนผลการวิจัยในแต่ละด้าน พบประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยเห็นสมควรจะนำมาอภิปราย และเสนอแนะไว้ดังนี้

1.1 ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยสรุปรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งหมายถึงขอบข่ายงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 32) ได้กำหนดไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับดูแลประเมินผลงาน ในหน้าที่ทั้งหมดมี 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการ การเงินพัสดุ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงตระหนักดีว่าการบริหารงานเหล่านี้เป็นการระดมและจำเป็นอย่างยิ่งของโรงเรียน จะต้องร่วมมือกันปฏิบัติงานตามขอบข่ายของงานนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 6 งานดังกล่าว เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จในภารกิจต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลียม พูลเอี่ยม (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูง ทั้ง 6 ด้าน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนแยกตามประเภทของงาน เป็นประเภทงานหลักและประเภทงานสนับสนุน ผลการวิจัยพบประเด็นสำคัญดังนี้

ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานหลัก ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน

ประเภทงานหลัก โดยสรุปรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้คงเนื่องมาจากการนิเทศภายใน โรงเรียนประเภทงานหลัก ซึ่งหมายถึงงานวิชาการ ถึงว่าเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 9) ได้ให้ความสำคัญของงาน วิชาการว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นภาระกิจหน้าที่ที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องเอาใจใส่ และให้ความสำคัญเป็นพิเศษ นอกจากนี้ กอร์ตัน (Corton. 1983 : 71) ได้กล่าวว่า บทบาทหลักของผู้บริหารโรงเรียนคือผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับที่ กุญเงิน แก้วแกมเลื้อ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้เวลาในการบริหารงานของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใช้เวลา ในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด และ สามารถ รักษาศิลป์ (2534 : 75) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนมีความเห็นว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาโดยรวมทั้ง 4 ด้านคือ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังพบว่า เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการผลิตและการใช้สื่อการสอนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งทำให้ มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ โดยจะเห็นได้จากคู่มือครูและแผนการสอนได้เสนอแนะ กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอนในแต่ละกลุ่มวิชาไว้อย่างมาก จึงทำให้ผู้บริหารและครู มีความต้องการได้รับการนิเทศภายในโรงเรียนในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการสอนให้เกิด ประโยชน์มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุญชลี วนะภูติ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระนอง พบว่า ครูมีความต้องการได้รับการนิเทศเรื่องแหล่งบริการสื่อการเรียนการสอน และต้องการสื่อที่มีคุณภาพ และ ชัยพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526 : 54 - 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

ความต้องการช่วยเหลือของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาจากผู้นิเทศสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการช่วยเหลือ
เรื่องสื่อการเรียนการสอนสูงสุด อนึ่งจากผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารและครูมีความต้องการ
การนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานหลักอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการพัฒนา
งานสารสนเทศให้เป็นระบบที่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงาน
พัฒนาสารสนเทศให้เป็นระบบ เป็นงานที่เกี่ยวกับการให้เอกสารความรู้แก่ครูทางด้านวิชาการ
ซึ่ง อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2536 : 61) กล่าวว่า การเผยแพร่ ความรู้ และประชาสัมพันธ์งาน
ของหมวดวิชา อาจทำในรูปการผลิตเอกสาร แผ่นพับ แผ่นความรู้ จุลสาร วารสาร ของ
หมวดวิชา ซึ่งอาจทำขึ้นเองหรือหาซื้อเขียนของคนอื่น ๆ มารวบรวมจัดทำขึ้น ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์
(2534 : 50) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริหารงาน
วิชาการ คือ จัดหาหลักสูตร และเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอตามสภาพของโรงเรียน และ
ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน (ม.ป.ป. : 2) กล่าวถึง หน้าที่ประการหนึ่งของผู้ช่วยผู้บริหาร
โรงเรียนในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ทำสถิติ หรือ เก็บข้อมูล แสดงความความ
ก้าวหน้าทางวิชาการรวมทั้งสรุปผลการดำเนินงานโครงการแจ้งแก่บุคลากรในโรงเรียน และ
รายงานผลเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาจากงานพัฒนาสารสนเทศ ตามที่
นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า งานพัฒนาสารสนเทศเป็นงานที่เกี่ยวกับ
การจัดทำเอกสารข้อมูล สถิติ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้แก่ครูในโรงเรียน ไม่ได้เป็นงานที่
เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการเรียนการสอนเหมือนกับงานอื่น ๆ เช่น การผลิตสื่อการเรียน
การสอน การทำแผนการเรียนการสอน โครงการสอน บันทึกการสอนร่วมกัน การสร้างเกณฑ์
มาตรฐานการสอนร่วมกัน เป็นต้น สาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้บริหารและครูมองเห็นความสำคัญและ
จำเป็นในการพัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบน้อยกว่างานอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงาน
ผลการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน (2535 : 20) พบว่า ในการจัดเอกสารเผยแพร่แก่ครูในโรงเรียน ครูบางคน
ไม่สนใจอ่านวารสาร และเอกสารต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดทำให้ เวิน (Wayne, 1980 :
1283 - A) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

พบว่า เทคนิคการนิเทศที่ได้รับผลน้อยคือ วิธีใช้เอกสาร และสามารถ รักษาศิลป์ (2534 : 76) ทว่าการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการเรื่องการจัดหาเอกสารสิ่งพิมพ์ให้ครูได้ศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ มีการปฏิบัติในระดับต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

สำหรับลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทงานสนับสนุนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องปฏิบัติงานให้ครบทั้ง 6 งาน คือ งานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักและงานอื่น ๆ อีก 5 งาน ซึ่งถือว่าเป็นงานสนับสนุน ได้แก่ งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 9) ได้เน้นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักของโรงเรียน และต้องทำหน้าที่บริหารงานด้านอื่นสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้ด้วยดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งงานหลักและงานสนับสนุนให้ครบถ้วน การบริหารงานในโรงเรียนจึงจะประสบผลสำเร็จ อันึงจากผลการวิจัย พบเรื่องที่น่าสังเกตคือ ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ และการเป็นศูนย์กลางบริการชุมชนและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 9) ได้จัดอันดับความสำคัญของการบริหารงานในโรงเรียนไว้ดังนี้ 1 งานวิชาการ 2 งานบริหารบุคลากร 3 งานกิจการนักเรียน 4 งานการเงิน 5 งานอาคารสถานที่ 6 งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะผู้บริหารและครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่มีโอกาสได้คลุกคลีกับชุมชน ซึ่งอาจเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจ ทำให้โรงเรียนขาดวัสดุ อุปกรณ์ ที่จะให้บริการแก่ชุมชน และจากปัญหาเรื่องความปลอดภัย ทำให้โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ เข้ามามีส่วนร่วม

ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน จากการศึกษาวิจัยของ ถุงเงิน แก้วแกมเสื่อ (2527 : 18) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี และเลี่ยม พูลเอี่ยม (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา งานที่สำคัญเป็นอันดับสุดท้ายคือ งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ ศุภชัย เล็กวงษ์ (2526 : 87 - 89) ได้ ศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนักบริหารการศึกษากรุงเทพมหานคร และวาสนา เดชอุดม (2528 : 73 - 74) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารงาน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา บริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยที่พบว่า เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนประเภทงานสนับสนุน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะสภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหามลภาวะอากาศเป็นพิษ ปัญหาขยะมูลฝอย เป็นต้น ทำให้มีการรณรงค์เกี่ยวกับสภาวะสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนกันอย่างกว้างขวางและจริงจังเป็นเหตุให้เป็นผู้บริหารและครูเกิดสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม จึงเห็นความสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศ และจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม เพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนและผู้พบเห็นนิยมชมชอบและศรัทธา เป็นตัวอย่างที่ดีต่อชุมชน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 7) ได้กล่าวว่า งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม เป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างบุคลิกภาพและนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิมล จินตธนพงษ์ (2531 : 100 - 114) เขาวน พูลนวม (2533 : 128 - 129) และณรงค์ โพธิ์มี (2535 : 92) พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการปฏิบัติงาน และต้องการความรู้ทางการบริหารงานอาคารสถานที่อยู่ในระดับสูง

1.2 การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการะงานประจำของผู้บริหารและครูต่างก็มีการกีดกันที่ความรับผิดชอบของตน กล่าวคือ ผู้บริหารก็ต้องรับผิดชอบในงานบริหาร การวางแผน การปกครอง ตลอดจนงานด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ส่วนครู ก็มีการะงานสอน งานกิจกรรม และงานโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน และโดยเฉพาะครูในโรงเรียนเอกชนจะต้องรับภาระงานประจำ คือ งานสอนต่อสัปดาห์เป็นจำนวนค่อนข้างมาก ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงหาเวลาหรือจัดเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีดีดา พัฒนขจร (2533 : 261) พบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะอุปสรรคเรื่องงบประมาณซึ่งโรงเรียนเอกชนจะต้องรับผิดชอบ และจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนด้วยตนเอง จึงอาจมีปัญหาเรื่องการจัดงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณมากกว่าพอสมควร โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่สำคัญ ๆ เช่น การบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน การจัดประชุมสัมมนา การจัดทัศนศึกษา การค้นคว้า ทดลอง วิจัย เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพร สุปเกษม (2526 : จ) และ ปรีดีดา พัฒนขจร (2533 : 261) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน คือ โรงเรียนขาดงบประมาณ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรินทร์ แสงทรัพย์ (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีสภาพการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน เรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และจากผลงานวิจัยของ ทิลลาฮัน (Tilaburn. 1983 : 2168 - A) พบว่า ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับผลการวิจัยด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนแยกตามประเภทของกิจกรรมพบประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นำเทศพบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการกิจกรรมการสาธิตอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูต้องการพัฒนาปรับปรุงวิธีการสอนให้ทันสมัย โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการสอน จึงมีความต้องการเห็นแบบอย่างการสอนที่ดีโดยให้มีการสาธิตการสอนโดยผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ อนึ่ง การจัดกิจกรรมสาธิตการสอนเพื่อประโยชน์ดังกล่าวอาจพิจารณาคัดเลือกครูที่มีประสบการณ์ และมีประสิทธิภาพในการสอนมาสาธิตเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู ตามที่ อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2536 : 61) กล่าวว่า การสาธิตการสอนอาจจะเชิญครูภายในหมวดที่มีความสามารถพิเศษหรืออาจจะเป็นแบบอย่างได้มาสาธิตให้ดู ดังนั้นการจัดกิจกรรมสาธิตการสอนโดยเชิญครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนมาสาธิต ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถทำได้โดยไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ ซึ่งอาจเป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พ.ศ. 2521 มาใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ทำให้ครูต้องศึกษาหลักสูตรและวิธีการสอนแบบใหม่ตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง จึงเกิดความไม่แน่ใจว่าวิธีการสอนของตนนั้นถูกต้องหรือไม่ ทำให้ต้องการการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนด้วยวิธีการสาธิตเพื่อนำแบบอย่างที่ดีถูกต้องไปใช้ นอกจากนั้นแล้ว ลำดวน เรือนริน (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมการนิเทศการสอนโดยการสาธิต จึงทำให้ครูมีความต้องการรูปแบบกิจกรรมการสาธิตการสอน เป็นลำดับที่ 1 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คิเรก คชทะ (2535 : 114) ที่ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ครูต้องการกิจกรรมการสาธิตการสอนเป็นอันดับที่ 1

จากผลการวิจัยที่พบว่า เรื่องที่ผู้บริหารและครู มีความต้องการในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นำเทศ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับ

ปานกลาง คือการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้นิเทศอาจใช้วิธีการเดิมในการสังเกตการสอนตามที่ ชารี มณีศรี (2524 : 55) กล่าวว่า ผู้นิเทศมักใช้วิธีที่แนะ หรือบอกกล่าวให้แก้ไขเมื่อพบจุดบกพร่อง ซึ่งเท่ากับเป็นการตรวจตราและควบคุมพฤติกรรมการทำงาน หรือการสอนของครู ทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่า ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนเพื่อหาจุดบกพร่อง หรือคอยจับผิด ครูจึงเกิดความไม่สบายใจ อึดอัดใจ และรู้สึกไม่เป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงไม่ชอบให้ใครมาสังเกตการสอนในระหว่างการปฏิบัติการสอนของตน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ปรีธดา พัฒนขจร (2533 : 281) พบว่า กิจกรรมการนิเทศเพียงกิจกรรมเดียวที่ผู้บริหารและครูต้องการในระดับปานกลาง และต้องการเป็นอันดับสุดท้ายตรงกันคือ การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน และจากรายงานผลการนิเทศและติดตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา (2535 : 21) พบว่า ปัญหาอุปสรรคของการนิเทศการสอน คือครูบางคนคิดว่า การนิเทศการสอนเป็นการจับผิดมากกว่าเป็นการช่วยเหลือกัน ครูเกิดความเครียด และเบื่อหน่าย นอกจากนี้ ทิลฮาร์น (Tilahun. 1983 : 2168 - A) พบว่า ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นอันดับสุดท้าย คือการสังเกตการสอน

สำหรับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการเข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ ทั้งนี้เนื่องเพราะการประชุมปฏิบัติการเป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจร่วมกัน ทำให้ความรู้ความคิดกว้างขวางยิ่งขึ้น ทนายศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 : 10) ได้กล่าวถึงข้อดีของการประชุมสัมมนา ว่าการประชุมสัมมนาทำให้ได้เสนอความรู้ใหม่ เปิดโอกาสให้อภิปรายอย่างอิสระ ได้เดินทางและได้รับความรู้ไปด้วย นอกจากนี้คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 38 - 50) กล่าวว่า การประชุมสัมมนาเป็นกิจกรรมการนิเทศที่ใช้กับกลุ่มบุคคล เพื่อร่วมมือกันศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีบทบาทร่วมกันในการแก้ปัญหา ภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อที่จะนำแนวความคิดที่ได้จากการประชุมสัมมนา

ไปพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จากความหมาย ข้อดี และประโยชน์ของการประชุม
สัมมนา ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการเข้าประชุมสัมมนาทาง
วิชาการ มากเป็นอันดับแรก

นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่า เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่
ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทที่
ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน คือ การเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
อุปสรรคในเรื่องเวลา ที่ผู้บริหารและครูต่างก็มีการปฏิบัติงานประจำมากอยู่แล้ว
ประกอบกับปัญหาเรื่องการขาดงบประมาณ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจาก
ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการตามที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 42) กล่าวว่าไว้ว่า การประชุมปฏิบัติการ หมายถึง การประชุม
ที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทั้งทางค่านิยมและด้านปฏิบัติอย่าง
แท้จริง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การประชุมปฏิบัติการจะต้องใช้เวลาในการฝึกทักษะ มักจะปฏิบัติจริง
และต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกหัด ซึ่งจะต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอจึงอาจเป็นอุปสรรคทำให้
ผู้บริหารและครูมีความต้องการในเรื่องนี้น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ

สำหรับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประเภทกิจกรรมสำหรับผู้
รับการนิเทศ เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความต้องการมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการจัดนิทรรศการ
ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจพิจารณาได้จากความหมายของ การจัด
นิทรรศการซึ่งหน่วยการศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 : 36)
กล่าวว่า การจัดนิทรรศการหมายถึง การรวบรวมวัสดุสิ่งของ เอกสาร แผนภาพ หรือ
สื่อทัศนูปกรณ์ ที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล
การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้ศึกษาหาความรู้ นอกจากนี้ยังมีปารุกดา ฉายสไลด์หรือ
ภาพยนตร์ ซึ่งมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกันเพื่อเสริมสร้างให้การจัดนิทรรศการสมบูรณ์และได้ผลดียิ่งขึ้น
เป็นกิจกรรมที่ผู้รับการนิเทศจะได้นำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้
หน่วยการศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 : 36) กล่าวว่า ปัจจุบัน
การจัดนิทรรศการ มักจะได้รับความสนใจกันมากในวงการศึกษาเพราะทั้งผู้จัดและผู้ชมต่างได้รับ

ผลประโยชน์จากการจัดร่วมกันและกล่าวถึงคุณค่าของการจัดนิทรรศการไว้ว่า การจัดนิทรรศการช่วยเร่งเร้าให้ผู้ชม (ผู้รับการนิเทศ) เกิดความสนใจ และตั้งใจศึกษาหาความรู้ได้มากขึ้น สามารถแสดงเค้าโครงพื้นฐานของความคิด ช่วยให้เข้าใจง่าย และสามารถแสดงความคิดอันเป็นนามธรรมซึ่งเข้าใจยากให้ออกมาในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถเข้าใจง่าย จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้บริหารและครูมีความต้องการสูงสุดตรงกันในเรื่องของการจัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

นอกจากนี้จากผลการวิจัย พบว่า เรื่องที่ผู้บริหารและครู มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเขียนบทความ หนังสือ ตำรา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอุปสรรคเรื่องเวลาที่ผู้บริหารและครูมีภาระงานประจำมากมายตามที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้บริหารและครูไม่มีเวลาในการเขียนบทความ หนังสือ ตำรา เพราะการเขียนนั้น ผู้เขียนจะต้องหาข้อมูลในการเขียน จากการอ่านหนังสือเพิ่มเติม ศึกษาเอกสารทางวิชาการ และต้องมีทักษะในการเขียน ตามที่สังค อูทรานนท์ (2530 : 97) กล่าวว่า การเขียนจัดเป็นกิจกรรมที่ทำให้ประสบการณ์ในระดับสูง ดังนั้นผู้เขียนจะต้องใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้และพัฒนาความสามารถในการเขียน เพื่อให้งานที่เขียนนั้นสามารถสื่อความหมายได้ดี และสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนไม่เห็นความสำคัญและจำเป็นในการเขียนบทความ หนังสือ ตำรา เนื่องจากการพิจารณาขึ้นเงินเดือนหรือพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนไม่ได้ใช้การนำเสนอผลงานทางวิชาการเหมือนกับผู้บริหารและครูในโรงเรียนของรัฐบาลดังที่ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 56) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการเขียนเอกสารบทความทางวิชาการ คือเพื่อให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพขึ้นด้วย และเอกสารบทความทางวิชาการนั้นครูสามารถนำเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อยกย่องและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือนสูงขึ้น แต่สำหรับผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจะพิจารณาความดีความชอบหรือได้รับการขึ้นเงินเดือนจากประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และผลงานด้านการสอนนักเรียน ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจึงมีความต้องการในการเขียนบทความ หนังสือ ตำรา อยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหาร 5 ปีขึ้นไป และน้อยกว่า 5 ปี ต่างกันก็มีความต้องการทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง 2 ด้านคือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทั้งขัดแย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 : ศกษ.) ได้กำหนดโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ โดยได้ศึกษาวิจัย พัฒนา สร้างรูปแบบและจัดทำเอกสารแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เผยแพร่ไปในการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ ประกอบกับความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้ไปสู่เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเตรียมพร้อมที่จะได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนเอกชน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะมีการรับรองมาตรฐานคุณภาพ โดยมีคณะกรรมการตัดสินว่าควรได้เกณฑ์มาตรฐานระดับไหน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 เป็นต้นไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องเอาใจใส่ต่อหน้าที่อย่างจริงจัง เกิดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน ต่างก็มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ คงสมนวน (2534 : บทคัดย่อ) สามารถ รักษาศิลป์ (2534 : บทคัดย่อ) และณรงค์ ไพธัมย์ (2535 : บทคัดย่อ) พบว่าประสบการณ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารไม่มีผลต่อการบริหารงานในโรงเรียน

3. เปรียบเทียบความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปและต่ำกว่าปริญญาตรี มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งหมายถึงขอบเขตของงานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานที่ครูทุกคนในโรงเรียนต้องปฏิบัติ หรือมีภาระหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งวุฒิทางการศึกษาของครู

เป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานให้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนให้ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนเอกชน เนื่องจากครูในโรงเรียน เอกชนส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย โดยจะอยู่ในโรงเรียนเอกชนเพื่อรอบรรจุ เข้ารับราชการครูหรือทำงานอื่น ดังนั้นวุฒิทางการศึกษาของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนจะมอบหมายภาระหน้าที่และความรับผิดชอบให้ เพราะครูที่มีวุฒิทางการศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไปย่อมมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งความกระตือรือร้นในการ พัฒนาตนเองมากกว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทักษพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526 : 54 - 60) พบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาค้นมีความต้องการ ช่วยเหลือมากกว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาสูง และ เลี่ยม พูลเอี่ยม (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไปไม่มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน (วิชาการ อาคารสถานที่ ธุรการและการเงิน บุคลากร กิจกรรมนักเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชน) แตกต่างกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปและต่ำกว่า ปริญญาตรี มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่วุฒิทางการศึกษาของครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนดังกล่าว แต่การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นเรื่องใหม่สำหรับ ครูส่วนใหญ่ ซึ่งอาจเข้าใจว่าการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภารกิจของผู้บริหาร ไม่ใช่ภารกิจของตน หรือเข้าใจว่าการนิเทศเป็นงานของศึกษานิเทศก์ที่จะมาช่วยเหลือและ ประเมินผลงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพโรจน์ พัทธ์ทวยหาญ (2530 : 10) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจความหมาย วิธีการและกระบวนการในการ นิเทศภายในโรงเรียนดีพอ และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือเรื่องเวลาที่ครูโรงเรียนเอกชนทั้งที่มี วุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปและต่ำกว่าปริญญาตรีต่างก็มีการกิจประจำของตนเองมากจน ไม่มีเวลาที่จะจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูในโรงเรียนเอกชนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการจัดกิจกรรม การนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศภายใน โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนมีความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน พัฒนา โรงเรียนให้ไปสู่ความเป็นเลิศตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ดังนั้น ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนให้สามารถสนองความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ดังนี้

1. ผู้บริหารควรพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

- 1.1 จัดกิจกรรมสาธิตการสอน สาธิตการผลิตสื่อ จัดประชุมสัมมนา จัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจจัดโดยใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในโรงเรียน หรืออาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ
- 1.2 จัดอบรมหรือจัดเอกสารเผยแพร่ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบ เพราะงานสารสนเทศเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ซึ่งจะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
- 1.3 จัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนโดยวิธีสังเกตการสอนในห้องเรียน โดยยึดหลักว่าการสังเกตการสอนเป็นไปเพื่อพัฒนาครูด้วยวิธีให้คำแนะนำช่วยเหลือสนับสนุนให้คำปรึกษามีใช้เพื่อจับผิดหรือว่ากล่าวตักเตือน ทั้งนี้เพื่อให้ครูมีทัศนคติที่ดีและเห็นประโยชน์ของการสังเกตการสอนในห้องเรียน

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควรร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

- 2.1 จัดการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น และประสบการณ์ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน

- 2.2 ผลิตเอกสาร คู่มือ การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้มากขึ้น
- 2.3 จัดให้ผู้บริหารและครูได้มีโอกาสศึกษาคูงานโรงเรียนดีเด่นทางด้านการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อนำหลักการ วิธีการมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนของตน
- 2.4 ควรมีการติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนรวมทั้งให้คำปรึกษาหารือ แก่ไข ชี้แนะเพิ่มเติม
- 2.5 จัดศึกษานิเทศก์ให้เพียงพอที่จะให้ความช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ในทุกระดับการศึกษาและทุกจังหวัด เพื่อจะได้รับผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน เพื่อจะได้ใช้ผลจากการศึกษาวิจัยมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพต่อไป
3. ควรศึกษาบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนตามความคาดหวังของครู เพื่อผู้บริหารจะได้ทราบว่าควรมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบเพียงใดในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน

บรรณาการ

บรรณานุกรม

- กิตติมา ปริดีติลล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- กฤษณี วนะภูติ. ความต้องการการนิเทศการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2526. อุดล้าเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือผู้ดำเนินการอบรมโครงการปรับปรุง ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา. ม.ป.ท., 2529.
- _____. การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.
- _____. การกำกับ ติดตามนิเทศ และประเมินผลการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศรุสภา, 2530.
- _____. กระบวนการนิเทศการศึกษา. ม.ป.ท., 2532.
- _____. คู่มือผู้บริหารโรงเรียน การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. "การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียน เอกชน," วารสารการศึกษาเอกชน. 3(3) : ตุลาคม 2533.
- _____. คู่มือการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2534.
- _____. คู่มือเล่ม 3 การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2534.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. รายงานผลการนิเทศและติดตามโครงการ

ส่งเสริมระบบการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา พ.ศ. 2535.

กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2535.

เอกสารโรเนียว.

_____. สถิติโรงเรียนเล็กกิจการ. ม.ป.ท., 2535. เอกสารโรเนียว.

จารัส นองมาก. "15 คำถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน," วารสารการศึกษา

เอกชน. 2(14) : พฤษภาคม 2532.

_____. "บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในหน่วยงาน," วารสารการศึกษาเอกชน.

3(30) : กันยายน 2533.

ชัยพงษ์ สุวรรณรักษ์. ความต้องการความช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียน

ประถมศึกษาจากพื้นที่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์.

ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2526. อัดสำเนา.

ชาญชัย อาจิณสมภาร. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร,

ม.ป.ป.

✓ ชารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2524.

ชินวงศ์ ศรีงาม. "การประเมินการสอนของครู," วารสารการศึกษาเอกชน. 5(48) :

กันยายน 2536.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. "ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำอะไร," วารสารศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 7(18) :

มิถุนายน 2534.

เชาว์ พูลนวม. ความต้องการความรู้ทางการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. ปริญญาพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ณรงค์ โพธิ์มี. สภาพการปฏิบัติและความต้องการในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5. ปริณิพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ดิเรก คชชะ. ความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. ปริณิพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

อุงเงิน แก้วแกมเสือ. การใช้เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. ปริณิพานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

นิพนธ์ ไทยพานิช. "การนิเทศภายในโรงเรียนและการนิเทศแบบคลินิก," เอกสารชุดฝึก
อบรมภาคีวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ม.ป.ท., 2530.

_____. การนิเทศแบบคลินิก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2531.

_____. เทคนิคการนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2535.

ประภาพรรณ เล็งวงศ์. คู่มือการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ.
 สมุทรปราการ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ,
 ม.ป.ท., 2534. เอกสารโรเนียว

ประพัฒน์ จำปาไทย. "นักวิจัยคุย," ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 6 : 29 - 30 ;
 สิงหาคม - กันยายน 2530.

*ปริณดา พัฒนจร. ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสตูล.
 ปริณิพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2533. อัดสำเนา.

- / พงศ์ศักดิ์ รัตนวงศา. การนิเทศภายในโรงเรียนแบบครบวงจรของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ. ม.ป.ท., 2534. เอกสารโรเนียว.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
- ไพโรจน์ พัทธทัชยาพาณ. "รูปแบบงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน กรณีโรงเรียนเวียงเอสรวิตยา อำเภอสี จังหัดชัยภูมิ," สารพัฒนาหลักสูตร, 84 : 10 - 14 ; มีนาคม 2532.
- รัตน์ วิเศษสังข์. "การนิเทศภายในโรงเรียน นิเทศปริทัศน์," วารสารเพื่อการนิเทศและประชาสัมพันธ์. ยะลา : หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2, 2533.
- รุ่ง แก้วแดง. "แนวความคิดในการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษาเอกชน," วารสารการศึกษาเอกชน, 2(4) : พฤษภาคม 2532.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- เลี่ยม พูลเอี่ยม. การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ลาวาน เรือนแร่. การศึกษาสภาพการจัดการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- วรฤดี วชิรกิจโกศล. การศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- วรางคณา ไ้นลายเนา. การบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาหนองบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

- /วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- วัชรินทร์ แสงศัพท์. สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา
- วาสนา เดชอุดม. พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- วิจัยการศึกษา, กอง กรมวิชาการ. การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2532.
- วิชัย ไพบ่วงศ์. "บางเสี้ยวทิศทางของแผนพัฒนาการศึกษาเอกชนระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)," วารสารการศึกษาเอกชน. 4(36) : พฤศจิกายน 2534.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. แนวทางการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน. ม.ป.ท., ม.ป.ป. เอกสารโรเนียว.
- ศุภชัย เล็กวงษ์. ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนักบริหาร การศึกษาของกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สมพร สุขเกษม. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษา ภายในกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- สมพล ธงศิลา. กระบวนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

สมศักดิ์ คงสมนวน. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปรินต์ไพน์ส์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

/ สังัด กุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.

. "การสังเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษา," วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 2(18) : 2531.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529.

สมกอง ศิริกุลวัฒนา. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : ศูนย์อักษรกิจ, 2535.

/ สันต์ ธรรมบำรุง. หลักการนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2526.

สามารถ รักษาศิลป์. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. ปรินต์ไพน์ส์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

สุวิมล จินฉนวนพงษ์. ความต้องการความรู้ทางการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในกรุงเทพมหานคร. ปรินต์ไพน์ส์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

/ สุเมธ ปาณะถึก. "การนำระบบการนิเทศภายในเข้าสู่โรงเรียน," สารพัฒนาหลักสูตร. (99) : มิถุนายน 2533.

ลาคม จันทรสุนทร. "การนิเทศภายในโรงเรียน," เอกสารการสัมมนาเรื่องการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

กุลเมศักดิ์ พลอยบุตร. "การนิเทศภายใน : ภาควิชาที่ประสิทธิภาพ," สารพัฒนาหลักสูตร. 12(114) : เมษายน - พฤษภาคม 2536.

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์. หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายใน

โรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2528.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์,
2527.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed.
New York : Harper & Row, 1970.

Ferguson, Gerge A. Statistical Analysis in Pschology and
Educatioan. New York : McGraw - Hill, 1971.

Gorton, Richard A. School Administration and Supervision Leadership
Challenges and Opportunities. 2nd ed. U.S.A : Wm, C.Brown
Company, Publishers, 1983.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Dertermining Sample Size
for Research Activities," Journal of Education and
Psychological Measurement. 30 : 3 ; Autumn, 1970.

Maxtttox, Donald Dean. "A Study of In Service Need of Illinois Public
School Elementary Principles," Dissertation Abstracts
International. University Microfilms International, V.12 Part
1; June, 1987.

Tilahun, Beyene. "The Kind of School Supervision Needed in Developing
Countries Case Study Ethiopia," Dissertation Abstracts
International. 2168 - A; January, 1983.

Wayne, Bullies Elnur. "Perception of Elementary School Concerning
Their Role in Supervision," Dissertation Abstracts
International. 1293-A; 1980.

ภาคผนวก

ที่ ทม 1007/4353

(ครุท)

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

7 กันยายน 2536

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางกอบกุล ไชยพันธุ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน
เอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง ประธาน

อ.สุพิพรรณ พิศนพานิชย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความ
ร่วมมือจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน
และครูตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม 2536 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำ
วิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมพร บัวทอง

(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

บัณฑิตวิทยาลัย

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ที่ ศธ.1007/199

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

22 กันยายน 2536

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ หรือครูใหญ่โรงเรียน

ด้วย นางกอบกุล เขยพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์
เรื่อง ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับ
ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีความประสงค์จะขอเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหาร
โรงเรียนและครูในโรงเรียนของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ผลิตสำเนาการเก็บ
ข้อมูลเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

อรรรรณ สุนทรชัย

(นางสาวอรรรรณ สุนทรชัย)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

กองนโยบายและแผน

โทร. 2828654

แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

เรื่อง

ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน

ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ตำแหน่งปัจจุบัน

- ☐ ผู้บริหารโรงเรียน (ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการ หรือครูใหญ่)
- ☐ ครู (ได้รับการบรรจุให้สอนในโรงเรียน มีระยะเวลาติดต่อกันตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป)

2. ระยะเวลาในการบริหารงานในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา (ตอบเฉพาะ
ผู้บริหาร)

- ☐ 5 ปีขึ้นไป
- ☐ น้อยกว่า 5 ปี

3. วุฒิทางการศึกษา (ตอบเฉพาะครู)

- ☐ ปริญญาตรีขึ้นไป
- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน

คำชี้แจง

ขอให้ท่านอ่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้ ว่าท่านมีความต้องการมากน้อยเพียงใดในเรื่อง
ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกา
เครื่องหมาย / ลงในช่องแสดงระดับความต้องการดังต่อไปนี้

มาก หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

ปานกลาง หมายถึง มีความต้องการปานกลาง

น้อย หมายถึง มีความต้องการน้อย หรือไม่ต้องการเลย

ข้อ	ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน	ระดับความต้องการ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
	<u>ประเภทงานหลัก</u>			
1	ศึกษาหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้เข้าใจ.....			
2	วางแผนการจัดตารางสอนและจัดครูเข้าสอนอย่างเป็นระบบ.....			
3	ทำแผนการเรียนการสอน โครงการสอนร่วมกัน.....			
4	ทำบันทึกการสอนร่วมกัน.....			
5	ผลิตและใช้สื่อการสอนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด.....			
6	จัดทำโครงการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนของครู.....			
7	พัฒนางานสารสนเทศให้เป็นระบบ.....			
8	พัฒนาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด.....			
9	สร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอนร่วมกัน.....			
10	วางแผน จัดระเบียบ และพัฒนาการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน.....			
	<u>ประเภทงานสนับสนุน</u>			
1	วางแผนการใช้อาคารเรียนให้ถูกต้อง ปลอดภัย และใช้ประโยชน์คุ้มค่า.....			
2	จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม.....			
3	จัดระบบงานสารบรรณ งานสถิติ และงานพัสดุครุภัณฑ์ ให้ถูกระเบียบ.....			

ข้อ	ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน	ระดับความต้องการ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
4	จัดทำหลักฐานเกี่ยวกับบัญชีการเงินให้ถูกต้อง.....			
5	ใช้ระบบคุณธรรมในการเลือกสรรบุคลากรให้เหมาะสม กับงาน และการพิจารณาให้ออกจากงาน.....			
6	จัดกิจกรรมที่พัฒนา สร้างขวัญ กำลังใจแก่บุคลากรใน การทำงาน.....			
7	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน.....			
8	ส่งเสริมและพัฒนางานบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน.....			
9	แจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชน ได้ทราบ.....			
10	เป็นศูนย์กลางบริการชุมชน และอำนวยความสะดวกใน การใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ของโรงเรียน.....			

ข้อ	ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	ระดับความต้องการ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1	ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ			
	นิเทศโดยการสาธิต (ได้แก่ สาธิตวิธีการสอน สาธิตการผลิตสื่อ).....			
	การบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน.....			
	การสังเกตการสอนในชั้นเรียน.....			
	สัมภาษณ์ครู เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา.....			
	ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นรายบุคคล.....			
2	ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นกลุ่ม.....			
	ประเภทกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน			
	เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ.....			
	เข้าอบรมสัมมนาทางวิชาการ.....			
	อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกันเพื่อร่วมงาน.....			
	พบปะสังสรรค์ เพื่อความสามัคคี ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน.....			

ข้อ	ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	ระดับความต้องการ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
	<u>ประเภทกิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ</u>			
1	การอ่านวารสาร หนังสือ ตำราต่าง ๆ.....			
2	การเขียนบทความ หนังสือ ตำรา.....			
3	การค้นคว้า ทดลอง วิจัย เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อ การเรียนการสอน.....			
4	การศึกษาลู่.....			
5	เยี่ยมเยียน ศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น.....			
6	เยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน.....			
7	ทัศนศึกษา หาความรู้จากสถานที่.....			
8	จัดนิทรรศการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน.....			
9	ดูภาพยนตร์ หรือวีดีทัศน์เกี่ยวกับการเรียนการสอน.....			
10	ฟัง เทป วิทยู เกี่ยวกับการเรียนการสอน.....			

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางกอบกุล ชื่อสกุล ไชยพันธุ์
 เกิดวันที่ 9 เดือนมิถุนายน พุทธศักราช 2500
 สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 พ.ศ. 5 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสสะเวียร์คอนแวนต์
 พ.ศ. 2521 ค.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2536 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 บรรณารักษ์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2522 ครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสสะเวียร์คอนแวนต์
 พ.ศ. 2528 ครูโรงเรียนอนุบาลกอบวิทยา
 พ.ศ. 2530 ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ - ครูใหญ่ โรงเรียนกอบวิทยา
 พ.ศ. 2535 -
 จนกระทั่งปัจจุบัน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ โรงเรียนกอบวิทยา

ความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

กอบกุล ไชยพันธุ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2537

จากการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูโรงเรียน เอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 2 ด้าน คือ ลักษณะงานนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน และ เปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร และวิถีทางการศึกษาของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร 85 คน และครู 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบ สอบถามความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้ง 2 ด้าน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหารและครู มีความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ในการบริหารต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ของครู ที่มีวิถีทางการศึกษา ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

SCHOOL SUPERVISORY NEEDS OF ADMINISTRATORS AND TEACHERS OF THE PRIMARY
PRIVATE SCHOOLS IN BANGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT

BY

KOBKUL CHAIYAPUN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Education Administration
at Srinakarinwirot University

March 1994

The purposes of this research were to investigate the supervisory needs of administrators and teachers in the primary private school in Bangkok metropolis and to compare the needs of administrators and teachers in the school supervision classified by administrative experience of administrators and educational degree of teachers. The samples of this study comprised of 85 school administrators and 290 teachers. The instruments used for collecting data were 20 items of rating scale questionnaires about the two aspects of school supervisory needs. Mean, standard deviation and t-test were applied to analyze the data.

The results were found as follow:

1. Both administrators and teachers' needs were high level in two aspects.
2. School supervisory needs of administrators with different administrative experiences were not statistically significant difference.
3. School supervisory needs of teachers with different educational degree were statistically significant difference at .05